

UNIVERZITA KARLOVA

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Bakalářská práce

2024

Patrik Mrázek

UNIVERZITA KARLOVA

Fakulta tělesné výchovy a sportu

**Finanční gramotnost na různých výkonnostních úrovních
v ledním hokeji**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Tomáš Ruda, Ph.D.

Vypracoval:

Patrik Mrázek

Praha, 2024

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne

.....

Podpis

.....

Poděkování

Rád bych zde poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Tomáši Rudovi, Ph.D. za jeho vedení a odborné rady, které mi při vypracování bakalářské práce poskytl. Jsem mu za to velmi vděčný. Dále bych chtěl poděkovat za podporu své rodině a blízkým.

Abstrakt

Název: Finanční gramotnost na různých výkonnostních úrovních v ledním hokeji

Cíle: Hlavním cílem práce je prozkoumat oblast finanční gramotnosti u českých hokejistů, a to zejména z pohledu vztahu mezi hokejistou a ligou, ve které působí. Jak se úroveň finanční gramotnosti liší na různých výkonnostních úrovních. Velký vliv na člověka má také sociální prostředí, proto cílem této práce je i zjistit, jak moc se sociální prostředí (jeho části: vzdělání, lokalita a velikost místa bydliště) na jednotlivých hráčích podepsalo ve vztahu k finanční gramotnosti. Dílčími cíli je zjistit, jestli se pracuje s financemi v reprezentacích a zda na toto téma pracují agenti se svými hráči.

Metody: Jedná se o teoreticko-empirickou práci, přesněji dotazování. Je použita metoda kvantitativního výzkumu, kdy jsou potřebné informace získány pomocí dotazníkového šetření, jež je součástí této práce. Je využita deskriptivní statistika, v rámci ní nejvíce rozptyl a modus. V dotazníku jsou využity i kontrolní a filtrační otázky, které umožnily zpracovat výsledky za každou ligu zvlášť.

Výsledky: Z odpovědí nelze jednoznačně určit, zda má úroveň soutěže vliv na úroveň finanční gramotnosti jedince. Stejný závěr je i u druhého z hlavních cílů práce, jak velký vliv má sociální prostředí na úroveň finanční gramotnosti a ani tady nelze jednoznačně říci, že takový vliv existuje. Ani jedna z dotazovaných skupin nijak zásadně nevynikala nad druhou. Zatímco v pravidelném odkládání peněz jsou lepší dotazovaní z Tipsport Extraligy ledního hokeje, u znalosti RPSN dopadli nejlépe respondenti z 2. ligy. Takových příkladů se najde v práci více. Dílčí cíle byly naplněny a bylo zjištěno, že v reprezentacích se s finanční gramotností pracuje či pracovalo. Stejný výsledek je i u některých hráčských agentů.

Klíčová slova: meziúrovňové porovnání; Tipsport Extraliga LH; Chance liga; 2.liga; čeští hokejisté; Česko

Abstract

Title: Financial literacy at different performance levels in Ice hockey

Objectives: The main objective of the thesis is to examine the area of financial literacy among Czech hockey players, especially from the perspective of the relationship between the player and the league in which he plays. How the level of financial literacy differs at different performance levels. The social environment also has a great influence on a person, so the aim of this thesis is also to find out how much the social environment (its parts: education, location and size of the place of residence) influenced individual players in relation to financial literacy. The sub-objectives are to find out if the national teams work with finances and if agents work with their players on this topic.

Methods: It is a theoretical-empirical work, more precisely an inquiry. A quantitative research method is used, where the necessary information is obtained by means of a questionnaire survey, which is part of this thesis. Descriptive statistics is used, within it most of all variance and mode. Control and filter questions are also used in the questionnaire to process the results for each league separately.

Results: The responses do not clearly indicate whether the level of competition has an impact on an individual's level of financial literacy. The same conclusion can be drawn for the second of the main objectives of the thesis, how much influence the social environment has on the level of financial literacy, and even here it cannot be clearly stated that such an influence exists. Neither of the groups interviewed rose above the other in any significant way. While the respondents from the Tipsport Extraliga ice hockey league were better at regularly setting aside money, the respondents from the 2nd league were the best at knowing the APR. There are more such examples in the paper. The sub-objectives were met and it was found that financial literacy is or has been worked with in the national teams. The same result is also found for some player agents.

Keywords: interlevel comparison; Tipsport Extraleague LH; Chance league; 2. league; Czech hockey players; Czechia

Obsah

1. ÚVOD	9
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	10
2.1 Finanční gramotnost	10
2.2 Různé pohledy na termín finanční gramotnost.....	14
2.2.1 Pohled široké veřejnosti na termín finanční gramotnost.....	14
2.2.3 Pohled profesionálního sportovce na termín finanční gramotnost.....	15
2.3 Termíny vyskytující se v dotazníku.....	17
2.3.1 Debetní karta a kreditní karta	17
2.3.2 RPSN.....	17
2.3.3 Inflace.....	18
2.4 Výzkum finanční gramotnosti u hokejistů v Česku	18
3. CÍLE PRÁCE	19
4. METODIKA PRÁCE.....	20
4.1 Design studie	20
4.2 Metody sběru dat a výzkumný soubor	20
4.3 Operacionalizace	22
4.4 Analýza dat.....	22
5. VÝSLEDKY.....	23
5.1 Tipsport Extraliga ledního hokeje	23
5.1.1 Hospodaření.....	23
5.1.2 Tvorba rezerv	23
5.1.3 Využívání finančních produktů	23
5.1.4 Úvěry.....	25
5.1.5 Obezřetnost.....	27
5.1.6 Přístup k chování na finančním trhu	28
5.1.7 Vliv sociálního prostředí	28
5.2 Chance liga	29
5.2.1 Hospodaření.....	29
5.2.2 Tvorba rezerv	29
5.2.3 Využívání finančních produktů	29
5.2.4 Úvěry.....	31
5.2.5 Obezřetnost.....	33
5.2.6 Přístup k chování na finančním trhu	34
5.2.7 Vliv sociálního prostředí	35

5.3 2. liga	35
5.3.1 Hospodaření	35
5.3.2 Tvorba rezerv	35
5.3.3 Využívání finančních produktů	36
5.3.4 Úvěry	37
5.3.5 Obezřetnost	40
5.3.6 Přístup k chování na finančním trhu	41
5.3.7 Vliv sociálního prostředí	42
5.4 Reprezentace a agenti	42
5.4.1 Reprezentace	42
5.4.2 Agenti	42
6. SYNTETICKÁ ČÁST	43
7. DISKUZE	46
8. ZÁVĚR	49
SEZNAM LITERATURY	50
SEZNAM GRAFŮ A SCHÉMAT	52
PŘÍLOHY	54
Příloha 1:	54
Příloha 2:	55
Příloha 3:	58

1. ÚVOD

V současnosti je popularita hokejistů na vysoké úrovni a stejně tak je i populární vzdělávání v oblasti financí. Zejména různé investiční příležitosti jsou všude kolem nás, např. reklamami na investiční aplikace se to jen hemží. Investování zcela jednoznačně patří do finanční gramotnosti, a na tu se tato práce zaměřuje. Finanční gramotnost je důležitá, protože člověku pomáhá rozumět a spravovat finance. Správné finanční rozhodnutí může mít vliv na kvalitu života a finanční stabilitu. Pokud není jedinec finančně gramotný, můžeme se rychle dostat do finančních potíží. Jelikož se svět ekonomiky neustále vyvíjí a finanční produkty a služby se stále mění, je finanční gramotnost aktuálním tématem. Lidé jsou vystaveni stále více finančním rozhodnutím a volbám, a proto je důležité, aby byli schopni porozumět složitým finančním konceptům a situacím. Dalším důvodem, proč je finanční gramotnost aktuální téma, je rostoucí trend nejistoty na trhu práce a důchodového systému, což vyžaduje od lidí schopnost správně hospodařit s penězi a plánovat svou finanční budoucnost. Celkově je tedy finanční gramotnost důležitá a aktuální záležitost, která by měla být prioritou ve vzdělávání i v osobním rozvoji každého jedince. Hokejisté, stejně jako další sportovci ze sportů s vyšším příjmem, jsou rizikovou skupinou. Během kariéry mají pravidelnou výplatu v řádu desítek až stovek tisíc, ale kariéra profesionálního sportovce není na celý život. Chvíle, kdy hráč ukončí kariéru, ukončí také pravidelné příjmy vyšších částek, a to může být problém. Propojení finanční gramotnosti a profesionálních hokejistů se v Česku v odborných pracích nikdo nevěnoval podrobně. Jelikož nikdo detailněji nezkoumal finanční gramotnost hokejistů, přichází proto tato bakalářská práce, která se danou problematikou zabývá.

Po seznámení se s termínem finanční gramotnost a dalších termínů z dotazníku budou následovat různé pohledy na toto téma. Poté jsou cíle a metodika a následně je vyhodnocena každá liga zvlášť – Tipsport Extraliga ledního hokeje, Chance liga a 2. liga.

2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Teoretická část bakalářské práce se zaměřuje na klíčový pojem finanční gramotnost a jeho odlišné definice. Následně je tento pojem rozebrán z různých úhlů pohledu. Poté jsou vysvětleny některé termíny, na které jsou respondenti dotazováni. Poslední podkapitolu tvoří shrnutí již zveřejněné práce, které se zabývají stejným či podobným tématem jako tato práce.

2.1 Finanční gramotnost

Nejprve je potřeba si uvědomit, že svět financí je čím dál tím složitější a rozmanitější. Z toho vyplývá, že je těžší porozumět všemu, co nabízí. Orientaci naopak mohou usnadnit technologie. Práce se zabývá finanční gramotností, což je považováno za výsledek finančního vzdělávání. Finanční vzdělávání je organizováno na několika úrovních, od mezinárodní spolupráce v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD), přes národní úroveň až k jednotlivým kompetentním osobám na školách či v zaměstnání (MFČR, 2010). I přesto, že hlavním cílem je zjistit finanční gramotnost českých hokejistů, tématu finančního vzdělávání se nelze úplně vyhnout.

Důležitou věcí na začátku je potřeba si definovat finanční gramotnost jako takovou. Jednotná definice finanční gramotnosti ani výčet kompetencí, které finančně gramotný člověk má, neexistuje. Různě na toto téma pohlíží široká veřejnost, vládní instituce, jinak finanční instituce a jinak nezávislí finanční poradci. Ani v odborném textu není jednotný postoj k tomu, jak přesně definovat finanční gramotnost. Jsou sice uváděny různé důvody, proč lidé často zápasí se svými financemi, zpravidla se ale konstatuje, že je to nízkým sebevědomím a nízkou úrovní znalostí finančního světa (Dvořáková a kol, 2011).

Rezorty Ministerstva financí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva průmyslu a obchodu a České národní banky (dále jen ČNB) ve shodě se spotřebitelskými a profesními sdruženími (2010) se na základě vzájemných konzultací a s využitím zahraničních zkušeností shodly na následující definici finanční gramotnosti:

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný

rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace. (s. 11)

Z definice je patrné, že finančně gramotný jedinec by se měl umět orientovat na finančním trhu a umět správně využívat nástroje, které trh nabízí, umět jim porozumět. V dnešní době je však nabídka finančních produktů tak obrovská, že běžný občan, který řeší běžné denní záležitosti, nemá téměř žádnou šanci vše dokonale ovládat a využívat.

V Národní strategii finančního vzdělávání Ministerstva financí (2010) je uvedeno, že finanční gramotnost je součástí širší ekonomické gramotnosti. Ta zahrnuje navíc např. dovednost zajistit si příjem, přemýšlet nad důsledky osobních rozhodnutí, které mají vliv nejen na současný, ale i budoucí příjem, orientaci na pracovním trhu apod. Nedílnou součástí finanční gramotnosti jsou také nezbytné makroekonomické aspekty ¹ a daňová oblast ². Významně se podílí na finančních zdrojích jednotlivců i domácností, a proto mají vliv na peněžní toky v soukromých financích. Finanční gramotnost jako součást ekonomické gramotnosti formuje znalosti, dovednosti a hodnotové postoje, které by měl občan mít, aby se dokázal uplatnit v současné společnosti. S finanční gramotností se dále pojí zvláště gramotnost numerická (potřebná pro porovnávání výhodnosti a nevýhodnosti různých produktů nebo pro sestavování osobního či rodinného rozpočtu), gramotnost informační (jako schopnost vyhledat, použít a vyhodnotit relevantní informace v kontextu) a gramotnost právní (jako orientace v právním systému). Jako příklad z hokejového prostředí, na které je tato práce zaměřena, lze uvést, že hokejista nemusí řešit jednotlivé složky pouze v jednom státě, například oblast daní. Snem každého hokejisty je dostat se do NHL (Národní hokejová liga). Ale NHL je v první řadě byznys a ve chvíli, kdy hráč podepíše smlouvu s klubem, aniž by v ní měl zakomponovanou klauzuli o nevyměnitelnosti, se může stát, že večer usíná s tím, že žije na Floridě, a ráno se dozví, že se stěhuje do Kalifornie. Kromě záležitostí, spojených přímo s hrou jako takovou, musí řešit i nový daňový systém. Na Floridě to fungovalo nějak, daně byly v určité výši, ale v Kalifornii to může být úplně jinak.

Dle Ministerstva financí (2010, s. 12) je další definice finanční gramotnosti strukturovaná. Finanční gramotnost jako správa osobních/rodinných financí zahrnuje tři složky: gramotnost peněžní, cenovou a rozpočtovou. *Peněžní gramotnost* představují kompetence nezbytné pro

¹ Makroekonomickými aspekty je rozuměna zejména orientace v základních vztazích mezi jednotlivými sektory ekonomiky a porozumění základním makroekonomickým ukazatelům (HDP, inflace, úroková míra aj.)

² Základní povědomí o daňovém systému a roli daní v rámci občanské společnosti je nutné chápat jako prvek k zajištění zodpovědného chování občanů vůči rodině a také vůči státu.

správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a dále správu nástrojů k tomu určených (např. běžný účet, platební nástroje apod.). *Cenovou gramotnost* představují kompetence nezbytné pro porozumění cenovým mechanismům a inflaci³. *Rozpočtovou gramotnost* představují kompetence nezbytné pro správu osobního/rodinného rozpočtu (např. dovednost vést rozpočet, stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů) a zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Rozpočtová gramotnost zahrnuje vedle výše popsané obecné složky také dvě složky specializované: správu finančních aktiv (např. vkladů, investic a pojištění) a správu finančních závazků (např. úvěrů). To předpokládá v obou případech orientaci na trhu různě komplikovaných finančních produktů a služeb, schopnost mezi sebou jednotlivé produkty či služby porovnávat a volit ty nejvhodnější s ohledem na konkrétní životní situaci. Všechny definice, které jsou z pera Ministerstva financí, si jsou velmi podobné. Zahrnují vše potřebné k tomu, aby finančně gramotný člověk, dle jejich definic, žil spokojený život a nedostal se do dluhů, které by nebyl schopen splatit.

Larry Orton (2007) vnímá, že je potřeba si rozlišit dokonce 3 pojmy: finanční kvalifikaci, finanční gramotnost a finanční vzdělávání. Podle Policy Research Initiative vymezuje rozdíl mezi finanční kvalifikací a gramotností tak, že finanční kvalifikaci chápe jako širší pojem než gramotnost, protože lépe vystihuje podstatu a zahrnuje finanční znalosti a inteligenci, finanční dovednosti, schopnosti a pravomoc a rovněž finanční odpovědnost. Finanční znalosti a inteligence se popisují jako schopnost být rozumný ohledně peněz a při manipulaci s penězi, včetně zvládnutí každodenního zacházení s penězi. Finanční dovednosti, schopnosti a pravomoc jsou chápány jako způsobilost používat znalosti a inteligenci v různých situacích (jak předvídatelných, tak neočekávaných) a také pravomoc řídit a řešit jakékoliv finanční problémy nebo příležitosti. Finanční odpovědnost je pak schopnost ocenit širší dopad finančních rozhodnutí na osobní život, podmínky života, rodinu a širší komunitu a také schopnost pochopit práva, povinnosti a zdroje pomoci či vedení. Na rozdíl od definic Ministerstva financí (2010), kdy je zasazena do ekonomické gramotnosti, je zde součástí finanční kvalifikace, čímž také říká, že je potřeba se na to dívat z nadhledu, s odstupem.

Finanční gramotnost lze také rozdělit na 2 typy dle definic (Remund, 2010). Prvním typem je koncepční definice a druhým typem je funkční neboli pracovní definice. Zatímco koncepční

³ Významnou složkou cenové gramotnosti je porozumění principu „ceny peněz“ v čase, rozdílu mezi nominální a reálnou úrokovou sazbou a porozumění cenám finančních nástrojů a služeb v praktické podobě poplatků a úrokových sazeb.

definice vysvětluje abstraktní koncepty konkrétními pojmy, funkční definice převádí pojmy na měřitelná kritéria – v podstatě kritéria pro měření finanční gramotnosti.

Koncepční definice ve své nejjednodušší podstatě praví, že finanční gramotnost znamená osobní odpovědnost za hospodaření s penězi. Velmi podobně to vnímá také Remund (2010): mít znalosti, dovednosti a schopnosti a také sebedůvěru činit odpovědná finanční rozhodnutí. Z této definice je patrné, že gramotnost je užší pojem než finanční kvalifikace.

Funkční definice finanční gramotnosti (Remund, 2010) označuje schopnost, jak využívat, číst, analyzovat, řídit a komunikovat o osobních finančních podmínkách, které ovlivňují hmotnou životní úroveň. Zahrnuje (Dvořáková et al. 2011) schopnost rozeznat finanční volby, hovořit o penězích a finančních problémech, plánovat odpovědně svou budoucnost a reagovat na životní události, které mají vliv na každodenní fungování.

Definice, které zmiňuje Remund (2010), mají několik nedostatků: výslovně neuvádí, že finanční gramotnost je měřítkem, a neuvádí klíčové pojmy.

Americký podnikatel a autor známé knihy Bohatý táta, chudý táta, Robert Kiyosaki (1997) říká, že finanční gramotnost je složena ze dvou hlavních částí: z informací a vzdělání. Když nemáme dostatečné vzdělání v oblasti financí, je pak pro nás složité ho následně využít v praxi. Autor také využívá termínu finanční IQ. Do něj zahrnuje: účetnictví, investování, porozumění trhu a znalost zákonů. To vše pomáhá správně se orientovat v oblasti financí a profitovat z toho. Kromě toho také říká, že je vhodné využívat odborníky na danou problematiku. Životním motivem pana Kiyosakiho, který několikrát zmiňuje i ve své knížce, je, aby člověk nepracoval pro peníze, ale peníze pro něj. Přesně tohle lze využít i u hokejistů. Za celou kariéru mohou vydělat velké peníze a s těmi by měli umět hospodařit, aby peníze pracovaly pro ně a oni si mohli v klidu užívat sportovního důchodu.

2.2 Různé pohledy na termín finanční gramotnost

Jak je v předchozí kapitole napsáno, ani v odborných kruzích jednotná definice neexistuje, a proto se i pohledy na toto téma liší. Jinak na toto téma bude pohlížet široká veřejnost, jinak finanční poradce a jinak profesionální sportovec. Na jednotlivé úhly pohledu se podíváme v dalších podkapitolách.

2.2.1 Pohled široké veřejnosti na termín finanční gramotnost

Jak se staví široká veřejnost k financím, zjišťuje každoročně agentura Ipsos ve spolupráci s Českou bankovní asociací (ČBA), a to již dlouhodobě. Cílovou skupinou průzkumu pro ČBA (2022) byl reprezentativní vzorek populace ČR ve věku 18-79, a to v počtu 1063 jedinců. Jednotlivé informace byly získávány pomocí strukturovaného dotazníku o délce 15 minut ve formě online dotazování. Průzkum ze srpna 2022 ukazuje, že Index finanční gramotnosti ČBA vzrostl na 56 bodů, tedy o jeden bod více než v roce 2021. Je to však méně než v roce 2019, kdy byl na hodnotě 57 bodů (ČBA, 2019). Zmíněné výsledky měření jsou však pouze průměrné.

Alespoň částečný problém s orientací ve světě financí přiznává většina dotazovaných Čechů. Dle výsledků (ČBA, 2022) lze říci, že menší problémy mají většinou starší lidé díky letitým zkušenostem a lidé s vyšším vzděláním, logicky díky svému vzdělání. Jedním z největších problémů je rostoucí inflace a s tím spojené zdražování. Ačkoliv se inflace obává většina obyvatel, 71 % dotázaných uvádí, že inflace ohrožuje je a jejich rodinný rozpočet, 41 % z nich neplánuje žádná opatření. Důvody mají různé, ale významným důvodem je, že se nevyznají v doporučení odborníku či nerozumí jednotlivým nástrojům, které jim mohou pomoci. Otázka ohledně inflace je součástí dotazníku a prověří, jestli hokejisté znají správnou definici či nikoliv.

Ohledně vzdělávání na téma finanční gramotnost si 58 % respondentů myslí, že se tomu věnuje málo ve školách, což souvisí i s tím, že se respondenti domnívají, že ani učitelé ve školách nemají dostatečné vzdělání (ČBA, 2022). Průzkum také ukazuje, že více než dvě třetiny respondentů (70 %) si myslí, že by se na finančním vzdělávání měl podílet hlavně stát. A stát se také na finanční gramotnosti podílí právě ve spolupráci se školami. V rámci finančního vzdělávání jsou sepsány dokumenty, kde jsou doporučení, jak postupovat a čemu se vyvarovat nejen ve výuce ve školách. Takovým dokumentem je například Národní strategie finančního vzdělávání. Zbýlá třetina říká, že by se měla více angažovat rodina. Čtvrtina z nich pak zastává názor, že by se finančního vzdělávání měly ujmout komerční banky a pětina lidí toto očekává od České národní banky a Ministerstva financí. Vzdělávání jako takové by mělo být každodenní součástí života každého jedince. Kdo má mít ústřední úlohu při vzdělávání v oblasti financí

není jednoznačné, ale je třeba se tomuto tématu věnovat a zaměřit se na něj. Zda se na vzdělávání hokejistů v oblasti finanční gramotnosti podílí nejen školy, stát a rodina, ale i agenti hráčů či reprezentační trenérské štáby je dílčím cílem této práce.

2.2.2 Pohled finančního poradce na termín finanční gramotnost

Zde nám svůj pohled na téma finanční gramotnost sdělí manažer jedné z největších finančně-poradenských společností v Česku. Celý rozhovor je součástí práce v kapitole přílohy jako příloha 2.

Manažer společnosti vnímá finanční gramotnost ze dvou úhlů pohledu. Rozlišuje finanční gramotnost obecnou a praktickou. Obecná je, že lidé chápou, že je potřeba své finance řešit, a praktická navazuje na obecnou tím, že ta už řeší jak, kde a proč mají svoje finance řešit. Vše je také třeba řešit s dostatečným časovým předstihem, a ne na poslední chvíli, kdy už je to pak velmi obtížné či prakticky nereálné vyřešit. Zároveň si také myslí, že je potřeba mluvit o financích více na veřejnosti a ve školách a spolupracovat s odborníky. Rovněž zastává názor, že je vhodné ukázat si na to na příkladech. V kompletním rozhovoru zmiňuje příklad s osobním trenérem v posilovně. Když se s někým dlouhodobě setkáváte nad určitým tématem, kdy jeden z Vás je erudovaný v dané oblasti, tak i vám se rozhovory s ním zvětšuje erudovanost v daném tématu a tím se posouváte dál. Jste více gramotný v dané oblasti. V oblasti fitness, kdy pracujete na téměř denní bázi, je to rychlejší než u financí, kdy je setkávání několikrát za rok, ale výsledek je stejný. Počet schůzek je stejný, jen časový úsek mezi nimi je rozdílný. Zatímco u fitness je možné mít dostatečné informace během několika měsíců, u financí to je běh na desítky let spolupráce. Z porovnání fitness a finančního poradenství je vidět, že oba příklady jsou založeny na stejném principu, setkávání se a obohacování se navzájem. Člověk nemusí být „profík“ na každou věc v životě, ale je důležité, aby měl základ, díky kterému dostatečně porozumí slovům odborníka na danou problematiku, ať už fitness nebo finance.

2.2.3 Pohled profesionálního sportovce na termín finanční gramotnost

V profesionálním sportu se více a více dává přednost mladým hráčům, kteří jsou plní dravosti a rychlosti. Zejména pak v kanadsko-americké NHL se hrnou dopředu mladí hokejisté, kteří mají ještě celý život před sebou. Pro nezkušeného mladíka, který v dospívání pobíral malé, nebo dokonce žádné peníze, je první profesionální smlouva velkým soustem a leckdy to končí velmi špatně, jelikož s penězi neumí nakládat. Ovšem potíže s penězi nemají jen mladí hokejisté, ale leckdy se to týká i hráčů v průběhu či po konci kariéry. Jako pozitivní příklad lze uvést třineckého obránce Mariana Adámka (Šimek, 2022), který říká, že finanční gramotnost je

pro něj základem pro to, aby člověk nespadol do hlubších potíží. Kromě toho může být Marian Adámek použit jako příklad toho, jak by se mohl nebo spíše měl chovat zodpovědný člověk. Jelikož ví, že toto téma je složité a v životě člověka velmi důležité, tak se neustále vzdělává. Čte různé knihy, poslouchá podcasty a celkově financím věnuje dost času.

Na toto téma se více pobavil pro iSport.cz Jan Denemark (2022) s Martinem Hostákem, což je bývalý hokejový útočník se zkušenostmi z NHL, ze švédské ligy a samozřejmě i z Česka, kde se tomuto problému věnoval i coby generální manažer hokejového Zlína. Kromě hokejového prostředí jako takového se věnuje také financím a investicím. Díky jeho úzkým vazbám na hokej se zaměřuje na lidi z tohoto prostředí. Během rozhovoru zaznělo i jméno bývalého kanadského obránce Chrise Prongera, který tvrdí, že cca 50 % sportovců po konci kariéry má finanční problémy, a Martin Hosták se s tím ztotožňuje. Dokonce se nebojí říci, že to u nás v Česku může být i více. Má to několik důvodů. Jedním z nich může být fakt, že hráč, který se dostal například do Ameriky, tam má svého agenta, který se o něj stará komplexně. Což znamená, že pro něj zařizuje samozřejmě více než jen jednání o nové smlouvě, ale stará se i o jeho finance. Problém však nastane po odchodu do sportovního důchodu, kdy potřeba mít agenta kvůli novým smlouvám odpadá, a hráči často již nemají nikoho, kdo by se jim o finance staral nebo jim s nimi pomáhal. Výsledkem jsou pak finanční problémy, které mohou skončit i bankrotem. Velkým tématem, o kterém se během rozhovoru rozpovídal, je práce jednotlivých klubů. Mluvil zejména o době, kdy hrál ještě sám aktivně, ale zatímco v Americe, potažmo Kanadě, za vás klub nic neřeší a o vše se staráte sami spolu se svým agentem, tak ve Švédsku se o vás klub stará špičkově ve všech ohledech. Je to i kvůli složitým daňovým zákonům, které ve Švédsku panují. Sám si prošel 3 kluby a ve všech bylo jednání na vysoké úrovni a vše fungovalo tak, jak má. Hráči byl přidělen finanční poradce, který mu pomáhal ve všem se zorientovat. Jelikož vše fungovalo, tak mezi nimi vznikla velká důvěra, což je problémem v Čechách, protože finanční poradenství u nás má špatnou pověst kvůli nekalým praktikám po pádu komunismu. Kromě špatné pověsti finančního poradenství v Česku je problémem také dřívější neúspěch – buď hráče někdo přímo podvedl, anebo daný investiční projekt nevyšel a hráč tím přišel o své peníze. Práce klubů v Česku se v oblasti financí pomalu zlepšuje. Kluby mění svůj postoj a vnímají, že je potřeba s hráči pracovat. Jako správné příklady dle Hostáka, které na vzdělání svých hráčů pracují nejvíce, jsou Oceláři z Třince a pardubické Dynamo. Oba tyto kluby uspořádaly finanční kurzy pro své svěřence a mělo to velký úspěch. Avšak je to ojedinělý úkaz, protože často sami hráči se vzdělávat nechtějí. Myslí si, že 30 minut, které by mohli věnovat semináři, využijí jinak a lépe. Co je tedy potřeba udělat? Je zejména potřeba

podpořit touhu chtít se vzdělávat v této oblasti, protože je to velmi důležité téma v životě všech. To se bohužel neděje a netýká se to pouze profesionálních sportovců, ale všech lidí. Hokejistům se finance nechtějí řešit ze dvou důvodů. Prvním je, že se hráči chtějí stoprocentně soustředit na výkon v tréninku a v zápase, a druhým důvodem je prostá lenost. Všichni, nebo alespoň valná většina hráčů, mají tvrdou morálku, co se týče sportovního výkonu, ale co se týče volného času a věcí mimo sport, je to často velmi tristní. A teď to není jen o tom, že by měli myslet na budoucnost a své peníze nějak investovat, ale je to i o základních věcech, jako je placení sociálního a zdravotního pojištění. Celkově je ale potřeba říci, že ne všichni jsou na tom tak špatně, jak je tu zmíněno. Je velmi důležité o tom mluvit a toto téma by nemělo být nadále tabu v české společnosti. Finanční poradenství je dalším tématem, které bylo v rozhovoru zmíněno a které nemá v Česku takové postavení jako v jiných zemích. Je to právě již zmíněnou pochybnou historií. Dnes je ale potřeba mít odborné zkoušky, a proto se mezi lety 2014 a 2019 snížil počet poradců o 66 % (ČTK, 2019).

2.3 Termíny vyskytující se v dotazníku

V této kapitole jsou vysvětleny čtyři důležité termíny, které jsou součástí dotazníku.

2.3.1 Debetní karta a kreditní karta

Lidé často zaměňují tyto 2 pojmy, ačkoliv rozdíl je zásadní. Debetní karta je standardní kartou, kterou dostane automaticky každý k běžnému účtu. Pokud si k ní jedinec nesjedná další produkt jako je kontokorent, využívá s ní pouze vlastní peníze, jež má na běžném účtu k dispozici. Naopak u kreditní karty člověk využívá kredit, kterému se v bankovním světě říká úvěrový limit, v jehož rámci používá peníze banky. Kreditní karta je typem spotřebitelského úvěru. Pokud jedinec splácí své závazky včas, má ji neustále k dispozici zdarma (Česká spořitelna, 2024).

2.3.2 RPSN

Jde o zkratku ukazatele nazývaného „Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr“. Tento ukazatel postihuje náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele, vyjádřené jako roční procentní podíl z celkové výše úvěru. Hlavním důvodem zavedení RPSN je umožnit objektivnější srovnání nabídek od jednotlivých finančních institucí. Kromě úrokové sazby a struktury splátek jistiny a úroků obsahuje také poplatky za posouzení žádosti o úvěr, administrativní poplatky, poplatky za převod peněžních prostředků a poplatky za vedení úvěrového účtu, platby za pojištění nebo záruku pro případ neschopnosti splácet úvěr z důvodu

jeho pracovní neschopnosti, invalidity, smrti nebo nezaměstnanosti (pokud je podmínkou poskytnutí spotřebitelského úvěru) a platby provizí (ČNB, nedatováno).

2.3.3 Inlace

Inlace je obvykle chápána jako všeobecný růst cenové hladiny v čase (Holman, nedatováno). Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje. K měření inflace se používají cenové indexy. Nejpoužívanějšími indexy jsou deflátor HDP, index spotřebitelských cen (CPI) a index cen výrobců (PPI). Laicky řečeno: „Za stejné peníze si toho koupím méně“.

2.4 Výzkum finanční gramotnosti u hokejistů v Česku

Tato bakalářská práce se věnuje finanční gramotnosti u ledních hokejistů na různých výkonnostních úrovních, tedy od hráčů, kteří k tomu ještě pracují mimo až po profesionály. O profesionály obecně se podrobně zajímal Michal Světnička (2017). Tehdejší student Masarykovy univerzity se věnoval finanční gramotnosti u profesionálních sportovců a využil k tomu několik konkrétních případů, například případy Romana Čechmánka a Dominika Haška. Ačkoliv se jedná o hokejisty, tak pro tuto práci nelze nijak využít poznatků, které pan Světnička posbíral, jelikož pouze okrajově rozebíral jejich podnikatelské aktivity. Kromě práce pana Světničky se propojením tématu finanční gramotnosti a českého hokejového prostředí nikdo nezajímal.

Zkoumání finanční gramotnosti se však věnoval docent Šíma a kolektiv (2020). Zaměřili se na vysokoškolské studenty ze tří českých univerzit a zkoumali jejich finanční gramotnost se zaměřením na zajištění příjmů ve stáří.

V této problematice bylo zjištěno, že jednotná definice finanční gramotnosti neexistuje. Každý autor ji vnímá jinak a zařazuje pod tento termín rozdílné množství proměnných, které musí finančně gramotný jedinec ovládat. Z pohledu informačních zdrojů je zejména českých autorů nedostatek. Ještě méně je prací, které se podrobněji zaměřují na názor široké veřejnosti nebo profesionálních hokejistů. Profesionální hokejisté jsou zmíněni jen v rozhovorech v bulvárních médiích, a to je jednoznačně nedostačující.

3. CÍLE PRÁCE

Ve veřejném prostoru je řada profesionálních sportovců považována za prosté v otázce práce s penězi. Sami tomu často nahrávají různými aférami, které se dostanou na veřejnost prostřednictvím médií či sociálních sítí.

Hlavním cílem práce je prozkoumat oblast finanční gramotnosti u českých hokejistů, a to zejména z pohledu vztahu mezi hokejistou a ligou, ve které působí. Tedy jak se liší na různých výkonnostních úrovních. Primárně je zaměřena na hráče v Česku, kteří hrají od 2. ligy až po Tipsport Extraligu ledního hokeje. Dále pak na hráče působící v zahraničních soutěžích (Slovensko, Švédsko, Finsko, Německo, Rakousko, Rusko, Spojené státy americké s Kanadou). Jelikož má na člověka velký vliv také sociální prostředí, cílem této práce je zjistit, do jaké míry a zda vůbec se na respondentech projevilo v oblasti finanční gramotnosti. I sociální prostředí je široký pojem, proto je práce zaměřena na jeho geografickou část (velikost místa bydliště a kraj, ve kterém žije většinu života) a na úroveň dosaženého vzdělání. Dílčím cílem je zjistit, zda se finanční gramotnost řeší s hráči v reprezentacích (mládežnických či seniorské) a zda agenti řeší finance se svými svěřenci. Celkově je práce zaměřena na to, jak se na respondentech projevuje soutěž, kterou hrají, v kooperaci s vlivem sociálního prostředí. Vše ve smyslu finanční gramotnosti.

Výzkumné otázky:

1. Mění se úroveň finanční gramotnosti jedince v závislosti na úrovni soutěže, kterou hraje, a lze zde vůbec vztah vypořádat?
2. Jak velký vliv má sociální prostředí, ve kterém se proband pohyboval většinu svého života, na finanční gramotnost jedince?

4. METODIKA PRÁCE

Tato kapitola je zaměřena na metodiku práce, což obsahuje design studie, metody sběru dat a výzkumný soubor, operacionalizaci a analýzu dat.

4.1 Design studie

Jedná se o teoreticko-empirickou práci, přesněji dotazování. Jako ideální postup sběru dat byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu, kdy jsou potřebné informace získány pomocí dotazníkového šetření (Disman, 2018). Šetření proběhlo online formou. Tato metoda má, stejně jako ostatní metody, svoje plusy a mínusy. Ohledně plusů a mínusů je potřeba si říct, že je několik typů dotazníků – standardizovaný, polostrukturovaný a dotazník s otevřenými otázkami. Jelikož je cílem získat pravdivé a nezkrácené výstupy, byla zvolena varianta polostrukturovaného dotazníku. To znamená, že v něm dotazovaný najde jak uzavřené otázky, na které vybere jednu z předem přichystaných odpovědí, tak i otázky otevřené, na něž bude moci napsat odpověď svými slovy. Tato varianta je sice časově náročnější na vyplnění i zpracování, ale podá komplexnější informace.

4.2 Metody sběru dat a výzkumný soubor

Při tvorbě dotazníku byl využit již existující dotazník, který byl použit při výzkumu pro Ministerstvo financí České republiky v roce 2020. Jeho struktura i otázky byly částečně převzaty a modifikovány do hokejového prostředí. Došlo k výraznému zkrácení a doplnění o hráčské informace. Otázky na osobní informace, zejména ty o bydlišti a vzdělání (součásti sociálního prostředí), jsou důležité pro jeden z hlavních cílů, a to jaký mají význam pro úroveň finanční gramotnosti respondenta. Otázka za otázkou byla zkoumána, zda je vhodná či nikoli do dotazníku pro tuto práci. Byly vyškrtнутy otázky, které nekorespondovaly s cílem této práce a nebyly pro ni podstatné. Následné otázky hráčských informací jsou užity primárně kvůli dílčím cílům práce. Kromě toho je otázka číslo 7 podstatná pro vyhodnocení výsledků, poněvadž je filtrační otázkou (Disman, 2018) a na jejím základě se vyhodnocují jednotlivé ligy zvlášť. Což je důležité pro naplnění cílů a umožňuje porovnání výsledků z jednotlivých lig. Kromě filtračních otázek jsou součástí také otázky kontrolní, které ověřují odpovědi na otázky jiné, předešlé. Po sestavení dotazníku byla provedena pilotáž, na jejímž základě byly upraveny otázky 9, 11 a 17. U všech otázek je také kladen důraz na jednoznačnost, aby všichni pochopili otázku stejně a odpovědi nebyly zavádějící. Výsledkem je dotazník o 33 otázkách, které

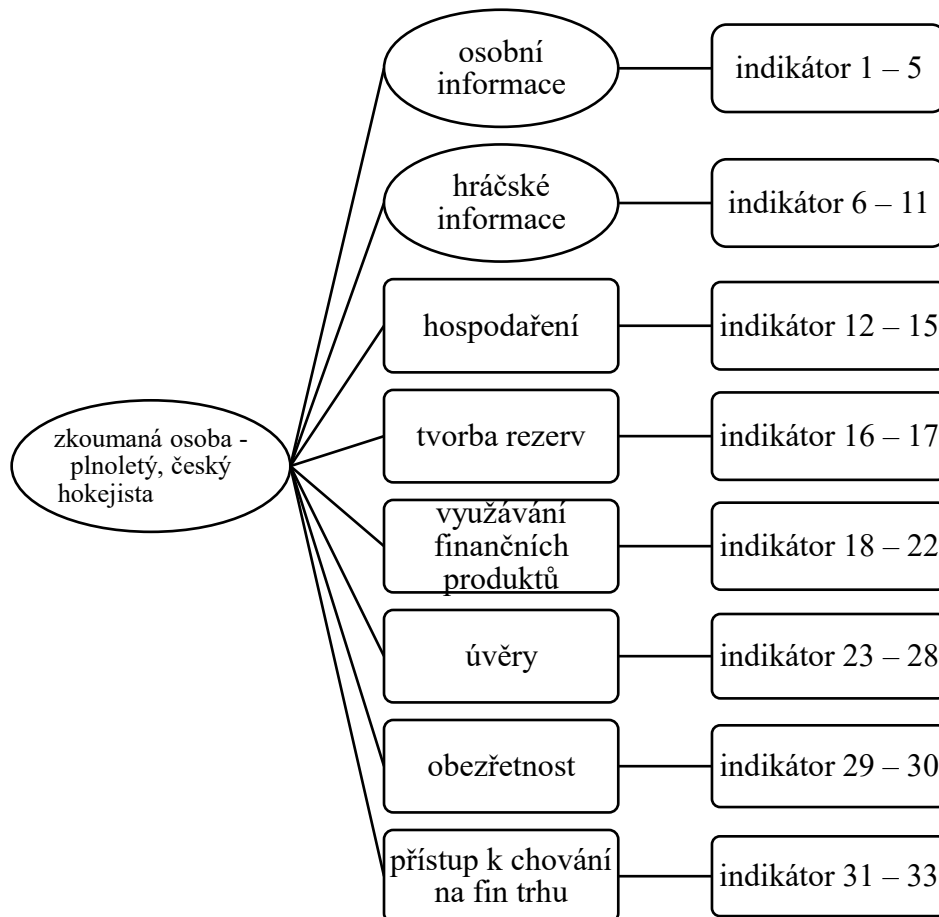
prověřují nejen finanční znalosti, ale získají i potřebné informace z osobního a hráčského hlediska. Celý dotazník je v sekci Přílohy jako Příloha 3.

Průzkum je určen všem plnoletým českým hokejistům, kteří působí od 2. ligy až po Tipsport Extraligu ledního hokeje a českým hráčům v zahraničních soutěžích (Slovensko, Švédsko, Finsko, Německo, Rakousko, Rusko, Spojené státy americké s Kanadou). Jelikož je dotazník v online podobě, nic nebrání rozšíření i mezi hráče působící v zahraničí, přestože dotazník je rozeslán pouze do klubů v Česku. Základní soubor čítá 1 602 hráčů. Na základě dostupnosti se průzkumu zúčastnilo 83 respondentů. V prvotní fázi zpracování dat bylo zjištěno, že z oněch 83 hokejistů 1 hraje Krajskou ligu mužů, 2 Univerzitní ligu ledního hokeje, 2 nižší německou ligu a 1 DHL Extraligu juniorů. Těchto 6 odpovědí bylo vyřazeno ze zpracování pro jejich příliš nízký počet respondentů, a tedy jejich nulovou statistickou relevanci. Po těchto škrtech zbylo 77 hokejistů, z toho 24 ze 2. ligy, 25 ze Chance ligy a 28 z Tipsport Extraligy ledního hokeje. Všechny odpovědi jsou podrobeny deskriptivní statistice, která se zabývá popisem stavu nebo vývoje hromadných jevů (Homola, 2014).

4.3 Operacionalizace

Nezbytnou součástí dotazníkového šetření je operacionalizace. Operacionalizace znamená převedení výzkumného problému do empiricky testovatelné podoby. K tomu využívá indikátorů, které jsou přiřazeny k přímo měřitelným („hranaté části schématu“) či nepřímo měřitelným („eliptické části schématu“) proměnným (Buriánek, 2017).

Schéma 1: Operacionalizace dotazování

4.4 Analýza dat

Všechny získané odpovědi jsou podrobeny deskriptivní statistice, která se zabývá popisem stavu nebo vývoje hromadných jevů (Homola, 2014). V první fázi jsou data podrobena prvotnímu průzkumu dat. V tomto bodě se vyřadilo 6 odpovědí, pro jejich nízkou statistickou hodnotu. Deskriptivní metoda využívá ukazatele obecně používané k popisu datového souboru: ukazatele polohy (například modus, medián nebo průměr), ukazatele variability (například rozptyl, směrodatná odchylka, minimum a maximum a šikmost a špičatost) a statistické závislosti (například korelace nebo kovariance). V práci je nejvíce použito modu a rozptylu. Je důležité, která odpověď byla kolikrát označena a kolik různých odpovědí je zaznamenáno.

5. VÝSLEDKY

Výsledky průzkumu jsou zpracovány za každou ligu zvlášť, nejprve Tipsport Extraliga ledního hokeje, poté Chance liga a 2. liga. Následuje zjištění, jak se pracuje či nepracuje z hlediska finanční gramotnosti s reprezentanty a mezi agenty a jejich svěřenci.

5.1 Tipsport Extraliga ledního hokeje

Při zpracování jednotlivých lig počínaje Tipsport Extraligou ledního hokeje je využito jednotlivých parametrů z operacionalizace.

5.1.1 Hospodaření

Odpovědi na otázky týkající se hospodaření říkají, že nad svými penězi hráči přemýšlí. Nejvíce si nastavují trvalé příkazy pro pravidelné platby, využívají bankovní aplikace ke sledování svých výdajů a 20 z 28 hráčů si nastavuje domácí rozpočet. Všichni mají poměrně přesné povědomí o tom, kolik mají k dispozici jak na účtu, tak v hotovosti. Ačkoli 24 hráčů má dlouhodobé cíle, 8 z nich zastává názor, že peníze jsou od toho, aby se utracely. Čtvrtina si zaznamenává platby, které se blíží, aby o nich měli přehled.

5.1.2 Tvorba rezerv

Jak je popsáno v sekci o hospodaření, 24 hráčů má dlouhodobé cíle. Zbylí 4 respondenti sice nemají dlouhodobé cíle, přesto si i oni pravidelně odkládají část příjmů stranou jako rezervu pro případ ztráty příjmu či nutnosti mimořádných výdajů. Aby peníze nezneškodnocovala inflace v její plné výši, hráči investují do akcií, pronajímají nemovitosti, ale využívají i státem podporované stavební spoření či doplňkové penzijní spoření. Nejčastěji využívaným prostředkem je však spořicí účet, kdy ho používá hned 20 hráčů.

5.1.3 Využívání finančních produktů

Tato sekce je zaměřena na finanční produkty, se kterými jsme v téměř každodenním kontaktu. Všichni respondenti používají běžný účet, 24 z nich i již zmíněný spořicí účet. Lze říci, že jednotliví respondenti se nijak nevymykají od běžné populace v tom, co využívají. Produkty však musí nejprve instituce z finančního trhu založit a až následně si je člověk může dojit koupit. Jakým způsobem si hráči vybírají společnost, kde si produkt sjednají, se zaobírá otázka 19. Jak je patrné z grafu 1 respondenti nejvíce volí doporučení blízkých osob.

Graf 1: Jakým způsobem vybírají hráči Tipsport Extraligy ledního hokeje (TELH) společnost finančního produktu, který jdou nově zařídit?

Zdroj: Vlastní

Následují jedny z nejzásadnějších otázek celého průzkumu: zda respondenti vědí, jaký je rozdíl mezi kreditní a debetní kartou a zda je dokážou sami popsat. 20 hráčů ví, jaký je rozdíl mezi kreditní a debetní kartou, a správně je i popsalo. 4 rovnou napsali, že neví rozdíl a kreditní kartu zaměnili za debetní a debetní nedokázali popsat vůbec. 4 hráči napsali, že rozdíl vědí, ale odpovědi zaměnili, kreditní kartu měli za tu s vlastními penězi a debetní za tu, na které využívají půjčené peníze.

Graf 2: Dokázali hráči TELH správně vysvětlit pojmy kreditní a debetní karta?

Zdroj: Vlastní

5.1.4 Úvěry

Úvěry různých typů jsou nabízeny každodenně. Dnes lze vzít úvěr téměř na cokoli a otázka 23 byla zaměřena na to, zda by si respondenti vzali úvěr na vánoční dárky, i když by ho spláceli celý rok a přeplátili 20 %. Všechny 28 respondentů z Extraligy ledního hokeje odpovědělo, že by hledali jiné alternativy, jak financovat vánoční dárky.

Graf 3: Kdybyste zjistil, že nemůžete zaplatit splátku z důvodu nedostatku peněz, jak byste to řešil?

Zdroj: Vlastní

Otázka 24 se věnuje tomu, jak by jedinec řešil situaci, kdy by neměl na splátku. Z grafu 3 je zřejmé, že by se všichni respondenti zachovali zodpovědně a situaci by řešili. V zodpovědnosti pokračují i u otázky 25, kde všichni odpověděli, že se nedostali do situace, že by za posledních 12 měsíců nezaplatili včas některou z pravidelných plateb. Velmi důležitým termínem ohledně úvěrů je zkratka RPSN. Pouze 10 z 28 hráčů označilo odpověď ano, že vědí, co RPSN znamená, ale pouze 6 z nich jej dokázalo svými slovy vysvětlit tak, aby bylo zřejmé, že opravdu vědí, co zkratka znamená.

Graf 4: Věděli byste, co v souvislosti s úvěry a půjčkami znamená zkratka „RPSN“ a k čemu slouží?

Zdroj: Vlastní

Poslední otázka části Úvěry se zaměřila na pocity v řadě situací, a to zda jejich postoj vystihuje úplně, velmi dobře, přibližně, velmi málo nebo vůbec. V situacích, kdy je na výběr mezi čestností a potencionální ztrátou, si 16 z nich vybralo čestnost a zbylých 12 by ji zvolilo nejspíše také, jelikož odpověděli přibližně. Ve chvíli, kdy investují prostřednictvím dalších investorů, jich 20 upřednostňuje zisk před ochranou životního prostředí, zbylých 8 je opět ve středu a odpovědělo přibližně. Ve 3. situaci, zda se chovají poskytovatelé finančních služeb férově, se však pohled mění a odpovědi se obrátily na druhý konec spektra. Důvěra ve férovost tedy není nijak zvlášť vysoká. V situacích ohledně vlastních financí a jejich dostatku v budoucnu se respondenti příliš neobávají jejich nedostatku. U situace nabídek úvěrů a dalších finančních produktů, kdy jsou některé části psané malým písmem, má 8 respondentů tendenci je ignorovat, dokud se něco nestane. Tato situace je z pohledu odpovědí nejvíce roztržštěná. Jako potvrzení čestnosti lze považovat situaci, kdy vám vrátí v obchodě více peněz než mají, tak by si je většina (20) hráčů nenechala, ale poctivě je vrátila. Závěrečnou situací, která je zaměřena na postoj k hazardu, konkrétně na to, že když nemají dost peněz, tak si jdou koupit los, 16 respondentů označilo odpověď vůbec nebo velmi málo a nespolehají se tak na hazard jako zdroj peněz. Ze zbylých 9 jich 5 zodpovědělo přibližně a 4 přiznávají, že k tomuto kroku přistupují.

5.1.5 Obezřetnost

Obezřetnosti není nikdy dost, a proto byla zařazena do bakalářské práce. První otázka této části se zabývá tím, jak se hráči zachovávají, když jim někdo dá k podpisu smlouvu.

Graf 5: Co uděláte, když Vám někdo předloží smlouvu k podpisu?

Zdroj: Vlastní

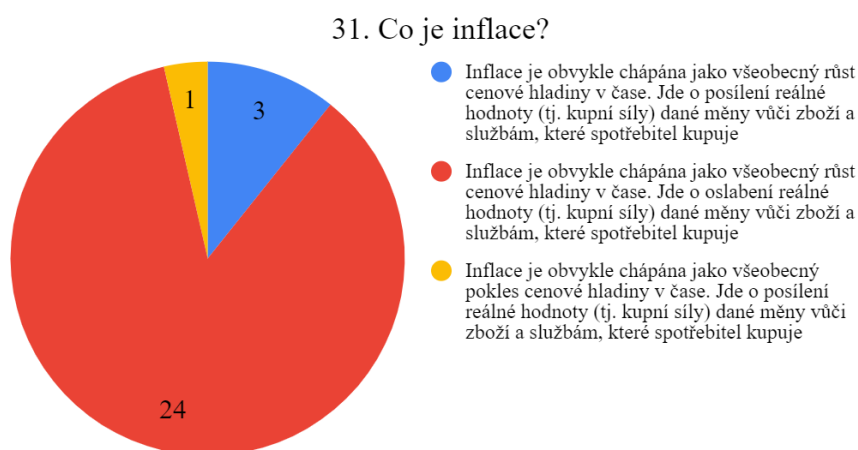
Zde může dojít k situaci, která je zmíněna v části Úvěry, kdy část smlouvy může být napsána malým písmem a to lze při čtení letmo přehlédnout. Každopádně nikdo z hráčů smlouvu nepodepisuje jen proto, že mu ji někdo dal „pod ruce“ a řekl, zde podepište.

V dnešní době téměř všichni v produktivním věku používají elektronické bankovníctví. To je zpravidla chráněno přihlašovacími údaji. Druhá otázka z této sekce se zaměřuje na to, komu by každý z respondentů svěřil ony přihlašovací údaje. Všichni jednomyslně odpověděli, že blízké osobě, např. manželce.

5.1.6 Přístup k chování na finančním trhu

Inflace je termín, který je v posledních několika měsících často skloňovaný v médiích. Je důležité vědět, co znamená. Zda to vědí hokejisté, kteří se zúčastnili tohoto průzkumu, zkoumá otázka 31. Z grafu číslo 6 je zřejmé, že 4 respondenti odpověděli chybně. Zatímco 1 zaměnil inflaci za deflacii, zbylí 3 si správně myslí, že jde o všeobecný růst v čase, chybně se však domnívá, že jde zároveň o posílení kupní síly.

Graf 6: Co je inflace?

Zdroj: Vlastní

Na otázku 32, zda se půjdou při problému se splácením svých závazků poradit s odborníky, jich 24 odpovědělo, že ano a 4 neví. Všichni s odpovědí Ano by se na odborníky obrátili ihned po zjištění finanční těžkosti, zbylí 4, kteří nevěděli, by si o pomoc řekli až po exekuci.

5.1.7 Vliv sociálního prostředí

Cílem této práce bylo také zjistit, jak velký vliv má sociální prostředí na finanční gramotnost. Z obdržených odpovědí nelze jednoznačně říci, zda to, odkud respondent pochází, má významný vliv na jeho finanční gramotnost. Hráči ze středních Čech na tom byli podobně jako lidé z Vysočiny. Podobně je na tom také velikost místa bydliště, hráči z podobně velkých měst mají odlišnou úroveň finanční gramotnosti. Na příkladu rozdílu mezi kreditní a debetní kartou, RPSN a inflací lze ukázat, že hráč z Vysočiny, který bydlí ve městě s počtem obyvatel mezi 15 001 a 100 000, a hráč z Pardubického kraje, který bydlí ve stejné velkém městě, mají rozdílné znalosti. Zatímco hráč z Vysočiny zná rozdíl mezi kartami, nezná však zkratku RPSN a co znamená inflace, hráč z Pardubicka zná všechny 3, respektive 4, pojmy.

5.2 Chance liga

Tato kapitola se věnuje Chance lize a respondentům, kteří se zúčastnili průzkumu. Pro vyhodnocení jsou použity jednotlivé parametry z operacionalizace.

5.2.1 Hospodaření

Přemýšlejí hokejisté ze Chance ligy nad penězi podobně jako hráči z Tipsport Extraligy ledního hokeje? Žádný z hráčů neoznačil všechny možné odpovědi. Nejvíce respondentů (20) si nastavuje trvalé příkazy pro pravidelné platby, tak aby si je už nemuseli poznamenávat bokem a myslet na ně. Stejný počet hráčů, tedy 20, využívá na sledování vlastních výdajů bankovní aplikace. Plán hospodaření neboli rozpočet si sestavuje 10 odpovídajících, stejný počet si pak zaznamenává své výdaje. Peníze na placení účtů nevedou stranou, ale mají ho společný s penězi na běžné výdaje a účty platí včas. 15 respondentů si vytyčilo dlouhodobé finanční cíle, které se snaží naplnit. Nikdo z nich bezhlavě neutrácí a nerazí teorii, že raději žijí dneškem, než by se zajímali, co přijde zítra.

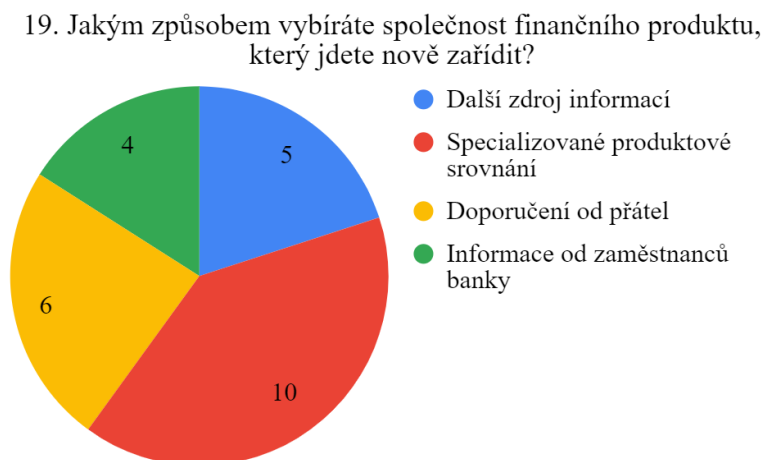
5.2.2 Tvorba rezerv

Finanční rezerva je společností obecně vnímaná jako potřebná věc a podobně k tomu přistupují i respondenti ze Chance ligy. Přesněji 22 z celkově 25 dotázaných zodpovědělo, že si pravidelně odkládají část příjmu na horší časy. Jako základ všichni zvolili spořicí účet, který má jednu obrovskou výhodu, a to že máte peníze kdykoliv k dispozici. Oba státem podporované produkty, doplňkové penzijní spoření a stavební spoření, využívá 15 z 25 dotazovaných hráčů. Z celkového počtu respondentů z Chance ligy 10 využívá alespoň stavební spoření. Dalšími využitými způsoby, které však peníze nechrání před inflací, jsou spoření doma do obálky a nechávání peněz na běžném účtu.

5.2.3 Využívání finančních produktů

Finanční trh je velký prostor a produktů je na něm ještě více. Z hráčů, kteří zodpověděli, mají všichni běžný a spořicí účet, 20 investuje do akcií či dluhopisů a 16 využívá kreditní karty. Hypoteční nebo jiný úvěr má 5 respondentů. Všechny tyto produkty si ovšem museli někde koupit, a proto je další otázkou, na základě čeho si vybírají společnost, se kterou uzavřou smlouvu.

Graf 7: Jakým způsobem vybírají hráči Chance ligy společnost finančního produktu, který jdou nově zařídit?

Zdroj: Vlastní

Jak je vidět na grafu 7, názorový proud je více roztržštěn. 15 respondentů se spoléhá na specializované produktové srovnání nebo další zdroje informací, takže vynechávají osobní zkušenost a využívají moderní technologie. Zbýlých 10 preferuje osobní kontakt a využije doporučení přátel či informace od zaměstnanců bank.

Následující otázky 20 až 22 prověřily znalosti ohledně debetní a kreditní karty. 20 respondentů zodpovědělo, že rozdíl znají, a také je správně popsali, zbylých 5 zodpovědělo ne. Ze zmíněných 5 hráčů 4 vůbec nevěděli a otázky nezodpověděli a 1 zaměnil kreditní kartu za debetní a u kreditní karty napsal, že je to karta k běžnému účtu, na které má vlastní peníze.

Graf 8: Věděl byste jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

Zdroj: Vlastní

5.2.4 Úvěry

Nemít peníze na vánoční dárky, ale přesto po nich toužit, může některé jedince dohnat k tomu, že si na ně vezmou pro ně nevýhodnou půjčku. To ovšem není případ 25 hráčů z Chance ligy, kteří by hledali jiné možnosti, jak vánoční dárky financovat. Dárky však nejsou jediné, na co si lze vzít úvěr. S úvěry přichází také splácení. Jak by se respondenti postavili k situaci, že nemají dostatek peněz na splátku, na to odpoví graf číslo 9.

Graf 9: Kdybyste zjistil, že nemůžete zaplatit splátku z důvodu nedostatku peněz, jak byste to řešil?

Zdroj: Vlastní

Následující otázka byla zaměřena na to, zda hráči v posledních 12 měsících zaplatili všechny pravidelné platby včas. Povedlo se to 21 hráčům, zbylí 4 minimálně na jednu platbu zapomněli.

S pojmem RPSN se potkala většina dospělé populace. Co ovšem znamená? Ačkoliv správnou odpověď si myslelo hned 8 lidí, správně odpovědět dokázali pouze 4.

Graf 10: Dokázali hráči správně vysvětlit co znamená zkratka „RPSN“ a k čemu slouží?

Zdroj: Vlastní

Poslední otázka části Úvěry se zaměřila na pocity v řadě situací, a to zda jejich postoj vystihuje úplně, velmi dobře, přibližně, velmi málo nebo vůbec. V situacích, kdy je na výběr mezi čestností a potencionální ztrátou, si všech 25 zvolilo čestnost. Ve chvíli, kdy investují skrze další investory, jich 19 upřednostňuje zisk před ochranou životního prostředí, zbylých 6 je opět ve středu a odpovědělo přibližně. Ve 3. situaci, zda se chovají poskytovatelé finančních služeb férově, se však pohled mění a zásadně přibylo odpovědí přibližně, tedy že si nejsou jisti, zda je jejich jednání férové. V situacích ohledně vlastních financí a jejich dostatku v budoucnu se 15 respondentů příliš neobává jejich nedostatkem, ale 5 z nich se toho obává v maximální možné míře, zbylých 5 odpovědělo přibližně a nejsou tedy přikloněni ani na jednu stranu. U situace nabídek úvěrů a dalších finančních produktů, kdy jsou některé části psané malým písmem, nemá 9 respondentů jasno, zda mají sklon to ignorovat až do chvíle, kdy se něco stane. Zbylých 16 má jasno a sklon ignorovat věci napsané malým písmem nemá. U situace, kdy nám v obchodě vrátí více peněz než měli, 11 dotazovaných hráčů přiznává, že by si peníze navíc ponechalo. Rezolutní ne označili pouze 4. Závěrečnou situací, která je zaměřena na postoj k hazardu, konkrétně na to, že když nemají dost peněz, tak si jdou koupit los, 20 označilo odpověď vůbec a nespolehají tak na hazard jako zdroj peněz, zbylých 5 označilo odpověď velmi dobře, z čehož vyplývá, že se k tomuto kroku uchylují.

5.2.5 Obezřetnost

Na obezřetnost na finančním trhu se zaměřila otázka 29, konkrétně se zaměřila na to, jak se člověk zachová v okamžiku předložení smlouvy k podpisu.

Graf 11: Co děláte, když Vám někdo předloží smlouvu k podpisu?

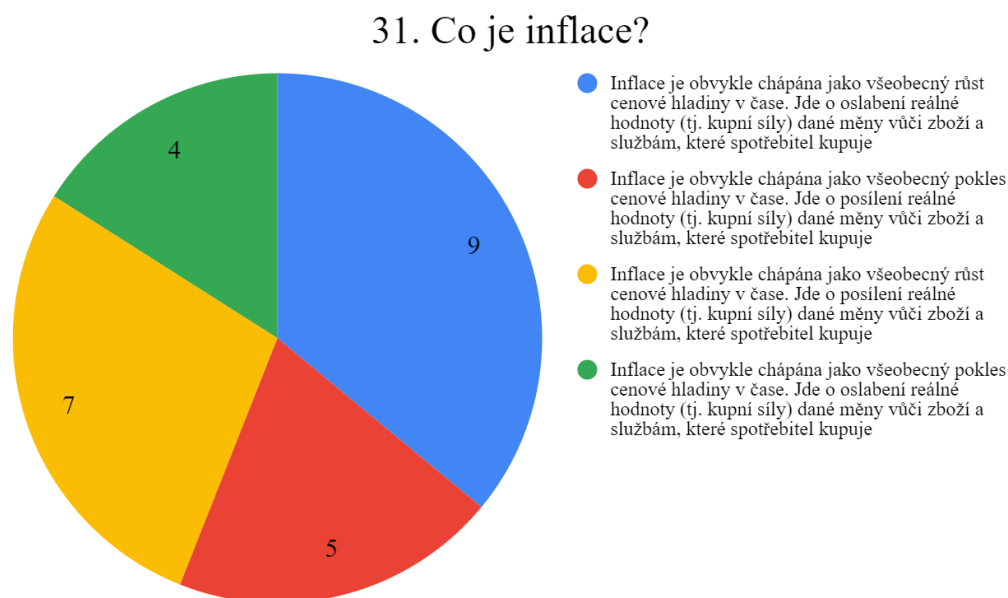
Zdroj: Vlastní

Jak ukazuje graf 11, nikdo z respondentů smlouvu nepodepisuje jen proto, že mu ji někdo předložil k podpisu. Odpovědi říkají, že hráči jsou obezřetní a platí to i o předávání přihlašovacích údajů do elektronického bankovníctví. 13 hráčů by nesvěřilo své údaje nikomu, 9 by je řeklo blízké osobě, jako je manželka, a 3 by to neřekli buď nikomu, nebo blízké osobě.

5.2.6 Přístup k chování na finančním trhu

Poslední část dotazníku se věnuje chování na finančním trhu. Zde je důležité znát termín inflace. Jestli ho znají hráči z Chance ligy, na to se dívá otázka 31.

Graf 12: Co je to inflace?

Zdroj: Vlastní

Jak lze vidět na grafu 12, odpovědi na tuto otázku jsou roztržštěné. Nejvíce hráčů (9) označilo správnou odpověď. Jako všeobecný růst cenové hladiny v čase to vnímá i dalších 7 respondentů, v druhé části však odpověděli, že se jedná o posílení reálné hodnoty peněz, což společně nedává smysl. 5 hráčů označilo odpověď, ve které jsou pohyby nahoru a dolů zaměněny. Zbývá 4 si myslí, že inflace vyznačuje jak všeobecný pokles cenové hladiny, tak oslabení reálné hodnoty dané měny.

V životě každého může nastat situace, že má problém se splácením závazků. Kdo z hráčů by se šel poradit s odborníkem? 14 hráčů říká, že by se šlo poradit a 11 z nich neví. A v jaké chvíli by se na pomoc odborníka obrátili? Zde odpovídali i hráči, kteří v předešlé otázce označili odpověď nevim, a výsledek zní, že 20 hráčů by se šlo poradit ihned po zjištění finančních těžkostí a 5 po prodlení se splátkou.

5.2.7 Vliv sociálního prostředí

Ani v Chance lize nelze jednoznačně říci, že sociální prostředí má zásadní vliv na finanční gramotnost jednotlivce. Podobné odpovědi mají hráči z Karlovarska stejně jako ze středních Čech. I vzdělání mají stejné, zakončené maturitní zkouškou, takže vliv sociálního prostředí nelze jednoznačně prokázat.

5.3 2. liga

Poslední zpracovávanou soutěží je 2. liga. I zde je využita operacionalizace a její parametry.

5.3.1 Hospodaření

Za 2. ligu se průzkumu zúčastnilo 24 hráčů. Z těchto 24 hráčů 17 používá bankovní aplikace pro sledování výdajů, 13 si nastavuje trvalé příkazy na pravidelné platby, aby si je nemuseli zapisovat jako 7 dalších hráčů. Rozpočet, tedy plán hospodaření s příjmy a výdaji, si dělá 9, tedy více než 1/3. Z těchto 9 si jeden ještě zaznamenává své výdaje, což spolu s ním dělají ještě 2 hokejisté. Většina má peníze pro běžné utrácení na společném účtu s těmi na pravidelné platby a splátky, jen 6 z nich si své peníze vede odděleně. 16 hráčů platí své účty včas a stejný počet si také promýšlí, za co peníze utratí a zda na to mají. To se pojí i s dlouhodobými cíli, které si vytyčilo 15 hráčů. Opačný postoj zastávají 2 hráči a ti žijí spíše dneškem, než že by mysleli na zítřek.

Může se však stát, že příjem zcela nepokrývá výdaje, a proto bylo cílem zjistit, jak se v této situaci hráči zachovají. Nejčastější volbou je přibrání si další práce, to by udělalo 19 hráčů. Druhá nejčastější odpověď byla, že by omezili svoje výdaje. 5 by si vybralo úspory, něco prodalo nebo by si půjčili od rodiny. 4 hráči by sáhli k zastavení některé ze svých věcí a pouze 1 by se rozhodl platit se zpožděním. Aby se do této situace ale vůbec nedostali, je dobré mít povědomí o tom, jak na tom finančně jsem. Poměrně přesně ví, kolik mají na účtu i v hotovosti, 22 hráčů a zbylí 2 to sledují na měsíčních výpisech.

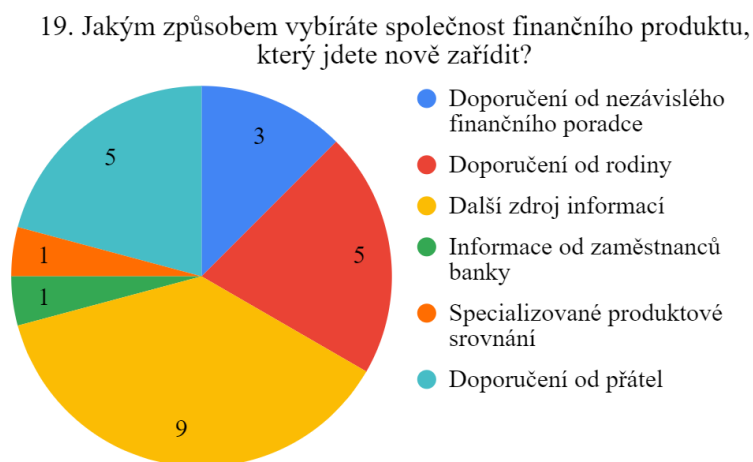
5.3.2 Tvorba rezerv

Rezervy si tvoří 22 hráčů, což odpovídá i předešlým otázkám, kdy 2 hráči raději žijí dneškem a na zítřek příliš nemyslí. Na tvorbu oněch rezerv využívají široké spektrum produktů. Nejvíce využívaným produktem je spořicí účet, následují ho běžný účet a stavební spoření. Investice, stejně jako doplňkové penzijní spoření, využívá 5 respondentů. Kromě těchto obvyklých produktů dnešní doby si 2 hráči odkládají i na vkladní knížky, které byly populární spíše v minulosti. Zapomenout nelze ani na životní pojištění, to využívají 3 respondenti.

5.3.3 Využívání finančních produktů

Finanční trh je veliký. Kromě zmíněných produktů v předchozí podkapitole hráči využívají ještě operativní leasing, účet u mobilního operátora, kreditní a debetní karty, neživotní pojištění, virtuální měny nebo tokeny, termínované vklady a hypoteční úvěry. Všechny zmíněné produkty je potřeba někde koupit. Jak si hráči vybírají společnost, které se upíšíou, zjišťovala otázka 19. Jak ukazuje graf 13, tak odpovědi jsou roztržštěné.

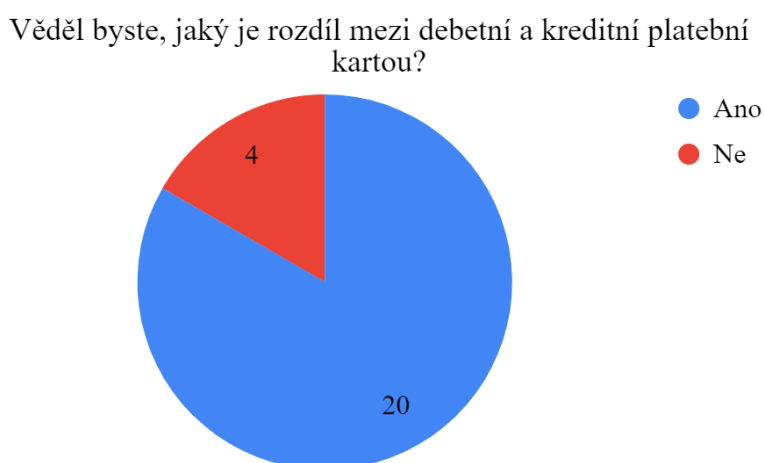
Graf 13: Jakým způsobem vybírají hráči 2. ligy společnost finančního produktu, který jdou nově zařídít?

Zdroj: Vlastní

Následující otázky se zaměřily na rozdíl mezi kreditní a debetní kartou a zda to hráči dokáží rozeznat a správně popsát. Zodpovědět ano a správně vysvětlit oba pojmy zvládlo 20 hráčů. Ze zbylých 4 respondentů 1 rovnou přiznal, že rozdíl neví, další napsal že rozdíl ví, ale karty vůbec nepopsal a poslední 2 si karty popletli a významy přiřadili opačně.

Graf 14: Věděli byste jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

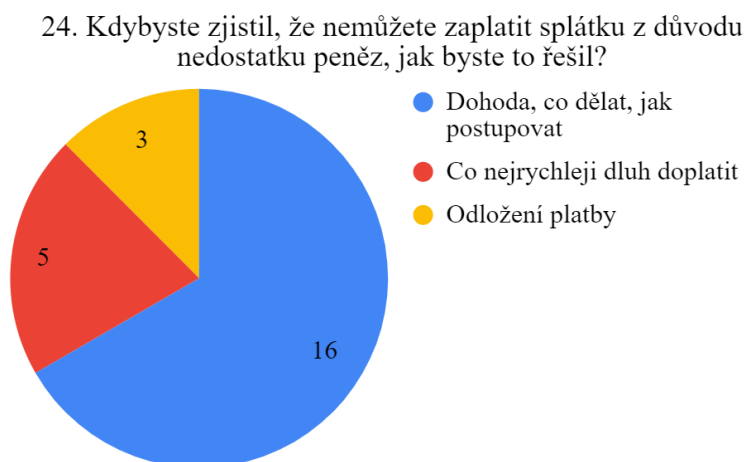
Zdroj: Vlastní

5.3.4 Úvěry

Úvěry a RPSN od sebe nejde oddělit. Podle výše RPSN lze jednoznačně poznat, který úvěr je pro nás výhodnější. Vánoční čas je obdobím, kdy lidé utrácejí velké množství peněz za dárky. Co když ale na všechny vysněné dárky nezbyly peníze? Jednou z možností je si půjčit. Jak by se zachovali respondenti ze 2. ligy, když by měli před sebou situaci, kdy by za dárky, kvůli úvěru na ně, nakonec zaplatili 20 % navíc? 23 z 24 hráčů by hledalo jiný způsob, jak dárky zaplatit, aniž by se muselo na celý následující rok zadlužit a přeplatit oněch 20 %. Jediný, který šel proti proudu, by si úvěr na ně vzal, a to v případě, pokud by příliš nezatížil své finance.

S úvěry se také pojí splácení onoho dluhu a může se stát, že z důvodu nedostatku peněz nebude na splátku. Jak by se zachovali respondenti tohoto průzkumu, se podívala otázka číslo 24. 2/3 respondentů (16) by se chtělo dohodnout, co dělat a jak dále postupovat, 5 by dluh co nejrychleji doplatilo a 3 by platbu odložili. Kromě splácení úvěrů jsou běžné také pravidelné platby za elektřinu, plyn, vodu apod. Hráči byli dotázáni, zda se jim v posledních 12 měsících stalo, že by včas něco z toho nezaplatili. 2 přiznali, že se jim tato situace stala.

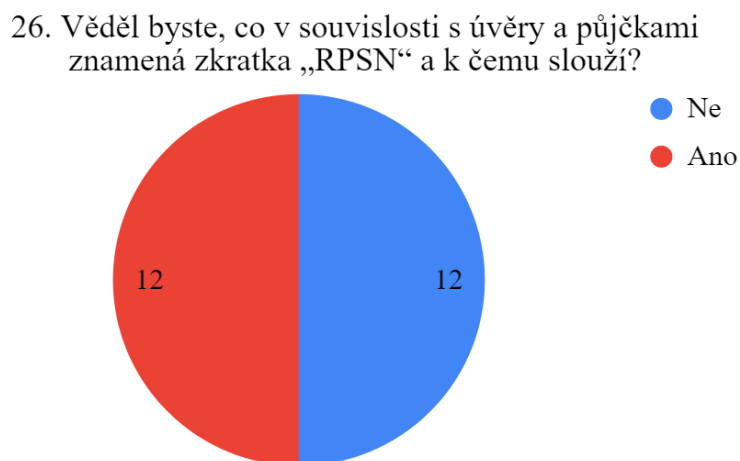
Graf 15: Kdybyste zjistil, že nemůžete zaplatit splátku z důvodu nedostatku peněz, jak byste to řešil?

Zdroj: vlastní

A jak jsou na tom hráči se znalostí RPSN? 14 hráčů si myslelo, že termín znají a umí ho vysvětlit. To však dokázalo jen 12 z nich, 2 si mysleli, že jsou to pouze úroky, a nezahrnuli do toho poplatky a ostatní náklady spojené s úvěrem. Připojili se tak ke zbylým 10, kteří rovnou odpověděli, že nevědí, co to znamená.

Graf 16: Věděl byste, co v souvislosti s úvěry a půjčkami znamená zkratka „RPSN“ a k čemu slouží?

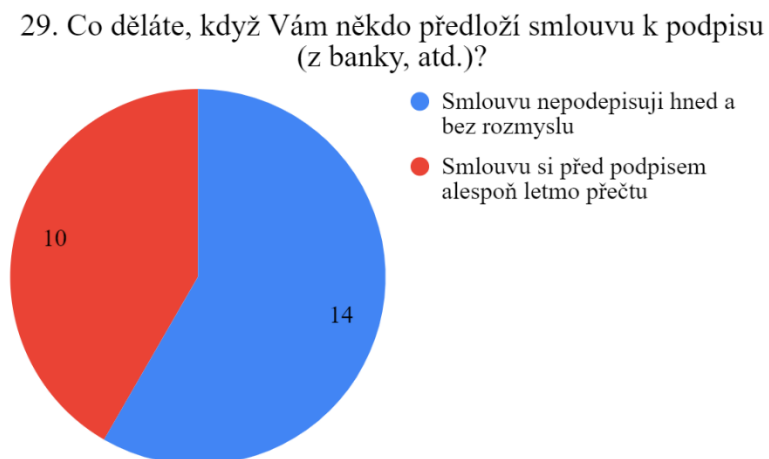
Zdroj: Vlastní

Poslední otázka části Úvěry se zaměřila na pocity v řadě situací, a to zda jejich postoj vystihuje úplně, velmi dobře, přibližně, velmi málo nebo vůbec. V situacích, kdy je na výběr mezi čestností a potencionální ztrátou, si 23 zvolilo čestnost a 1 byl na vážkách. Ve chvíli, kdy investují skrze další investory, jich 12 upřednostňuje zisk před ochranou životního prostředí, 9 je ve středu a odpovědělo přibližně a pro 3 je důležitý dopad jednotlivých firem na životní prostředí. Ve 3. situaci, zda se chovají poskytovatelé finančních služeb férově, lze pozorovat nejednostnost v názoru, 10 respondentů věří, že se k nim chovají férově, 6 si myslí, že jejich chování naopak férové příliš není. Zbýlých 8 je uprostřed a není názorově vyhraněno. V situacích ohledně vlastních financí a jejich dostatku v budoucnu se polovina respondentů příliš neobává jejich nedostatku, druhá polovina je rozdělena mezi přibližně a to, že se obávají, ať už více nebo méně. 15 dotazovaných spíše myslí na zítřek, což potvrzuje odpovědi z části Hospodaření. U situace nabídek úvěrů a dalších finančních produktů, kdy jsou některé části psané malým písmem, nemá 5 respondentů jasno, zda mají sklon to ignorovat až do chvíle, kdy se něco stane. Ze zbylých 19 má jasno 15 a sklon ignorovat věci napsané malým písmem nemají, zatímco 4 tento sklon mají. U situace, kdy nám v obchodě vrátí více peněz než měli, 1/3 hráčů přiznává, že by si peníze navíc ponechala. Rezolutní ne označilo 5 hráčů, dalších 7 by je také vrátilo, nicméně jejich ne není tak výrazné. 4 hráči jsou uprostřed a nejspíše by záleželo na situaci. Závěrečnou situací, která je zaměřena na postoj k hazardu, konkrétně na to, že když nemají dost peněz, tak si jdou koupit los, 18 označilo odpověď vůbec či velmi málo a nespolehají tak na hazard jako zdroj peněz, 5 bylo opět ve středu odpovědí a 1 označil odpověď úplně, z čehož vyplývá, že se k tomuto kroku uchyluje.

5.3.5 Obezřetnost

Předposlední část dotazníku se věnuje obezřetnosti z pohledu dvou situací. První je moment, kdy vám někdo předloží smlouvu k podpisu. Jak ukazuje graf 17, nikdo nepatří do skupiny, která smlouvu jen tak podepíše.

Graf 17: Co děláte, když Vám někdo předloží smlouvu k podpisu?

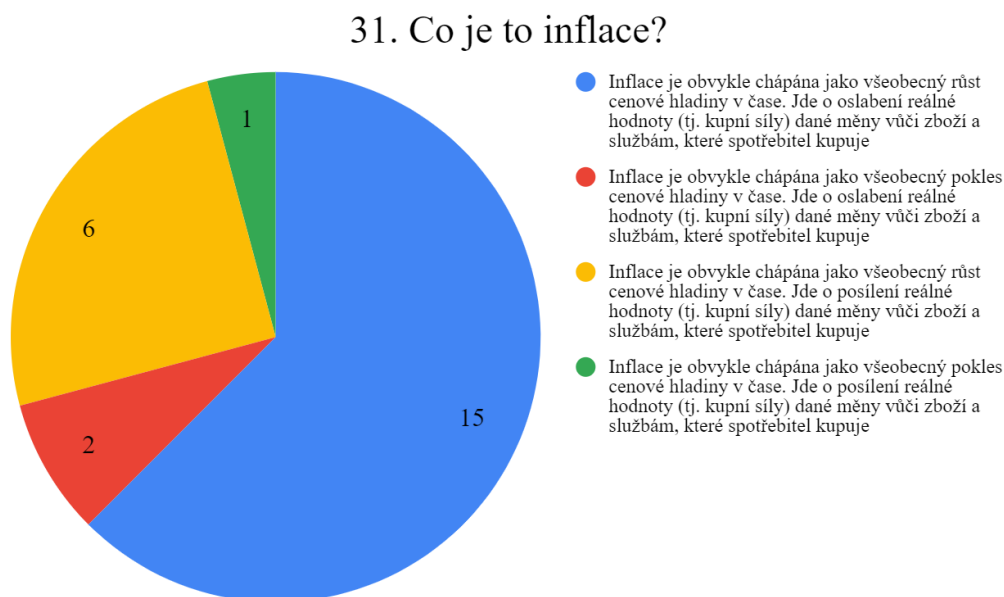
Zdroj: Vlastní

Druhou situací je sdělování svých přihlašovacích údajů do elektronického bankovníctví. Polovina hráčů by své údaje neřekla nikomu. Ovšem 1 zároveň také označil blízkou osobu, např. manželku, a přidal se tak k 11, kteří označili pouze onu blízkou osobu. Poslední hráč označil, že by je svěřil blízkému kamarádovi, který o ně požádal v nouzi skrze sociální síť. Tento postoj je však velmi nebezpečný, jelikož v dnešní době je internet plný podvodníků, kteří se právě prostřednictvím sociálních sítí snaží okrást lidi.

5.3.6 Přístup k chování na finančním trhu

Inflace je termín, který se v posledních měsících často objevoval nejen na televizních obrazovkách. Je tedy dobré znát ho. Jestli ho také znají hráči z 2. ligy, na to se zaměřila otázka 31.

Graf 18: Co je to inflace?

Zdroj: Vlastní

Správně odpovědělo 15 hráčů a v grafu 18 je jejich odpověď vyznačena modře. Zbylých 9 odpovědělo chybně. Nejvíc jich zaměnilo druhou část definice.

Inflace může reálný příjem snížit natolik, že může dojít k situaci, kdy člověk nemá dostatek finančních prostředků na splácení závazků. V této situaci se nechce nikdo ocitnout, ale přesto se na to otázka 32 ptá a zjišťuje, jaký postoj zaujali respondenti k tomu, že by se šli poradit s odborníkem. Z celkového počtu 24 by se jich 17 šlo poradit s odborníkem, 6 neví a 1 by odborníka nenavštívil. Ať už byla předchozí odpověď jakákoliv, tak otázku, kdy by se s ním šli poradit, dostali všichni. 16 by se šlo poradit hned po zjištění finančních těžkostí, 5 po upomínkách, 2 po prodlení se splátkou a 1 až po exekuci.

5.3.7 Vliv sociálního prostředí

Sociální prostředí může být ovlivňujícím faktorem. Zda tomu tak je u finanční gramotnosti druholigových hokejistů, nelze jednoznačně určit. Proč? Jako příklad lze vzít hokejisty z Jihočeského kraje, Středočeského a Plzeňského. Všichni 3 mají rozdílné sociální prostředí, okrajová kontra středová oblast v rámci republiky, vysokoškolské nebo středoškolské vzdělání a mají i rozdílnou velikost bydliště, a přesto odpovídají stejně nebo velmi podobně. Jako příklad lze využít karty, RPSN a inflaci, ani jeden nezná všechno, ale také ani jeden nemá vše špatně.

5.4 Reprezentace a agenti

Díličmi cíli je zjistit, zda se finanční gramotnost řeší s hráči v reprezentacích (mládežnických či seniorské) a zda agenti řeší finance se svými svěřenci.

5.4.1 Reprezentace

Všech 28 účastníků z Tipsport Extraligy ledního hokeje hrálo v reprezentaci (mládežnické či seniorské) a s 8 z nich se pracovalo v otázce financí. Těmto hráčům je mezi 21 a 30 lety. Z účastníků, kteří momentálně hrají v Chance lize, se do reprezentace podívalo 6 hráčů a se 4 z nich se pracovalo ohledně financí. I v 2. lize jsou hráči, kteří byli v minulosti součástí národních výběrů, přesněji 15, ovšem pouze s jedním z nich se pracovalo ohledně financí. Tento hráč je ve věku 21 až 25 let a jelikož hraje 2. ligu, lze usuzovat, že součástí reprezentace byl v mládežnických kategoriích, a tedy vzdělávání hokejistů v národních výběrech probíhá spíše na mládežnické úrovni. Tento závěr je ovšem pouhou domněnkou a ne faktem. Pro tento dílič cíl to ovšem nevádí, jelikož záměrem bylo zjistit, zda se hráči v této oblasti vzdělávají či nikoliv.

5.4.2 Agenti

Druhým díličím cílem práce bylo zjistit, zda agenti hráčů zdokonalují své svěřence v oblasti financí či nikoliv. Z hráčů Tipsport Extraligy ledního hokeje 25 odpovědělo, že svého agenta má nebo mělo, ale žádný z nich s nimi neřešil, jak nakládat s financemi. Zbylí 3 odpověděli, že agenta ani nemají. Z Chance ligy 16 hráčů odpovědělo, že agenta mají nebo měli a 8 z nich spolu s agentem pracovalo nad finanční otázkou. Zbytek agenta nemá. V 2. lize je 7 hráčů, kteří mají nebo spíše měli svého agenta, a 2 z nich zodpověděli, že se s nimi agent věnoval finančnímu tématu. Celkově lze tedy říci, že agenti s hráči na téma finance příliš nepracují. Zda se tento trend mění nebo všichni hráči, kteří odpověděli Ano, agent se mi v tomto ohledu věnuje, spadají pod jednoho agenta nelze jednoznačně určit.

6. SYNTETICKÁ ČÁST

Když porovnáme jednotlivé sekce napříč ligami, zjistíme, že v části Hospodaření ve všech třech ligách shodně využívají trvalých příkazů, které si nastavují ve svých bankovních aplikacích. Podobné to je také v tom, kolik hráčů platí své účty včas. Největší rozdíl je pouze u sestavování rodinných rozpočtů. Zatímco v Tipsport Extralize ledního hokeje si dělá rozpočet 20 respondentů z 28, v Chance lize je to už pouze 10 z 25 a v 2. lize dokonce jen 9 z 24. V ostatních otázkách z této části hráči odpovídají také podobně napříč ligami. Celkově lze tedy říci, že co se týká hospodaření, jsou na tom všichni podobně.

V části Tvorba rezerv je chování opět velmi podobné a hráči využívají stejné produkty. Jediným rozdílem je, že zatímco v Tipsport Extralize ledního hokeje si všichni pravidelně odkládají část příjmů stranou, v Chance lize a 2. lize už tomu tak není a jsou tam jedinci, kteří raději žijí dneškem, než aby mysleli na zítřek. V následující sekci Využívání finančních produktů je to zase velmi obdobné. Všichni využívají běžně dostupné produkty, jako jsou běžný účet, spořicí účet, různé typy úvěrů apod. Rozdíl lze nalézt u investování, kdy v Tipsport Extralize ledního hokeje a Chance lize vysoké procento hráčů investuje, v 2. lize je to pouze 5 respondentů. Největší rozdíl je ve způsobu vybírání společnosti, kam si půjdu zakoupit nový finanční produkt. V Tipsport Extralize ledního hokeje jdou nejčastěji za přítelem a sází tedy na osobní zkušenost. Na tu sází i ve chvíli, kdy jdou pro radu za rodinou. Poté ještě využívají služeb finančního poradce. Tuto možnost naopak vůbec nevyužívají v Chance lize a využívají raději produktové srovnání, které si mohou udělat v klidu a pohodlí domova. Tam také mohou hledat další zdroje informací, což hojně využívají hráči z 2. ligy.

U rozdílu mezi kreditní a debetní kartou nejméně obstáli hráči z Tipsport Extraligy ledního hokeje, kdy správně popsat obě karty dokázalo jen 20 respondentů z 28 zatímco ve zbylých dvou ligách to bylo 20 z 25 a 19 z 24. Tato chyba může být však způsobena tím, že lidé v běžné mluvě říkají debetní kartě kreditka, aniž by věděli, co kreditka ve skutečnosti je. Je to jaksi zakořeněné v běžné mluvě.

V části Úvěry je největším vykřičníkem neznalost RPSN. Nejlépe dopadli hráči z 2. ligy, kteří kromě toho, že hrají hokej, mají většinou ještě další zaměstnání a neberou tolik peněz, a proto více řeší i věci, které se týkají běžné populace. Správně odpověděla polovina z nich. Špatně dopadli hráči z obou vyšších soutěží, 6/28 a 4/25 je opravdu nízká úspěšnost. Může to mít několik příčin. Nejvíce se nabízí to, že berou větší peníze, zvláště v nejvyšší soutěži, a proto si

nemusí tolik půjčovat. Ve chvíli, kdy si půjčit chtějí, využijí radu finančního poradce či produktové srovnání a tam je i napsáno kolik přeplatí.

Obezřetnost je dobrá vlastnost nejen na finančním trhu, ale i obecně v životě. Obezřetnost u podpisu smluv je důležitá a vnímá to tak 46 všech dotazovaných hráčů. Zbylých 31 si smlouvu alespoň letmo přečte. Naštěstí není nikdo, kdo by podepsal smlouvu okamžitě a bez jejího přečtení. To je velmi důležité, jelikož ve smlouvách bývá dost informací napsáno malým písmem a ty mohou hrát velkou roli, když dojde na lámání chleba, tedy jestli smlouva bude ve výsledku ku prospěchu či na škodu.

Důležitou otázkou je také to, komu dáváte své přihlašovací údaje, v tomto případě od elektronického bankovníctví. Zatímco respondenti z nejvyšší soutěže by dali své údaje manželce, hráči z nižších lig jsou opatrnější a 13 respondentů ze Chance ligy by své přihlašovací údaje nesvěřilo nikomu. Ve 2. lize je to 50 na 50, nikomu nebo manželce. Jediný respondent odpověděl, že by je dál sdělil blízkému příteli, pokud by o ně požádal v nouzi, skrze sociální síť. To je velmi nebezpečné a s obezřetností se to absolutně nepotkává. Vzhledem k jeho ostatním odpovědím se však může jednat o překlik od blízké osoby, např. manželky, jelikož dle ostatních odpovědí mu obezřetnost není cizí.

Na závěr dotazníku byly sekce o přístupu k chování na finančním trhu a tou nejdůležitější otázkou zde byl pojem inflace. Dle Holmana (nedatováno) je inflace obvykle chápána jako všeobecný růst cenové hladiny v čase. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje. Tuto definici jako správnou označilo 24 dotazovaných hráčů z Tipsport Extraligy ledního hokeje. V nižších soutěžích to už ovšem tak slavné není. Druhý nejlepší výsledek zaznamenali hráči 2. ligy, kdy správně zodpovědělo 15 z 24 respondentů. Tristní výsledek zapsali hráči ze Chance ligy, kdy správnou odpověď označilo pouze 9 z 25 respondentů. To je opravdu velmi špatný výsledek, zvláště když v posledních měsících či dokonce několika letech byl tento termín neustále zmiňován v televizi, na internetu i v časopisech a hraje v našich životech významnou roli.

V případech, že se hráči dostanou do finančních potíží a nemohou včas splácet své závazky, by se valná většina z nich šla poradit s odborníkem ihned po zjištění oněch finančních potíží. Dle odpovědí by nikdo nedělal mrtvého brouka a přestal platit úmyslně.

Na základě výsledků práce lze stanovit následující hypotézy.

1. Úroveň soutěže, ve které respondent působí, nemá zásadní vliv na jeho úroveň finanční gramotnosti.
2. Na základě výsledků nelze jednoznačně určit, že vzdělání, lokalita a velikost místa bydliště má zásadní význam na úroveň finanční gramotnosti respondenta.

7. DISKUZE

Tato bakalářská práce naráží na to, že hokejisté jsou v médiích prezentováni častokrát jako prostí, zvláště co se týče peněz. Žádná odborná práce se však úrovni jejich finančních znalostí nevěnuje a veřejností vnímaný obrázek o nich je pouze ten, který zveřejňují média, jimž může člověk snadno podlehnout. Tato práce tak nabízí prvotní odbornější náhled na to, zda tomu tak je či nikoliv.

Na základě výsledků jsou v kapitole 6, Syntetická část, sepsány dvě hypotézy, které je třeba rozebrat. První hypotéza je zaměřená na úroveň soutěže a její vliv na úroveň finanční gramotnosti. To, zda má či nemá zásadní vliv pro úroveň finanční gramotnosti, může být ovlivněno několika faktory. Jedním z faktorů může být také nestálost úrovně soutěže, kterou respondent hraje. V otázce bylo napsáno, aby označili soutěž, ve které jejich klub působí. Zejména mladší hráči se mohou pohybovat chvíli v nejvyšší soutěži a následně zase o soutěž níž. Z tohoto pohledu tedy na ně působí síly z obou směrů a oni se mohou ocitnout ve středu vlivů. To může zkreslovat výsledky tím, že jsou zrovna v klubu hrajícím Extraligu nebo naopak hrajícím Chance ligu. Toto prolínání samozřejmě nastává také mezi Chance ligou a 2. ligou. V posledních letech se také objevují příklady, kdy hráč s velmi úspěšnou kariérou, ve které hrál i v NHL, extralize nebo v reprezentaci, zamíří do 2. ligy, kde je úroveň znatelně nižší než v oněch zmíněných soutěžích, a hraje tam už spíše pro zábavu než pro peníze. I tyto příklady mohou ovlivnit výsledky dotazníkového šetření.

Druhá hypotéza je zaměřena na vliv sociálního prostředí, respektive jeho části: vzdělání, lokalita a velikost místa bydliště. Úroveň dosaženého vzdělání je v dotazníku rozdělena do 4 úrovní. Základní, středoškolské bez maturity, středoškolské s maturitou a vysokoškolské. I stejná úroveň dosaženého vzdělání má různé cesty. Již na základní škole může mít hráč individuální plán a mohou být nároky na daného jedince zmírněny. Stejný případ může nastat i u středoškolského či vysokoškolského vzdělání. Snížená interakce se svými vrstevníky mimo hokejovou kabinu může mít dopad na formování osobnosti člověka. Třída, ať už na základní nebo střední škole, je seskupení různých lidí s různými zájmy, což každému jedinci otevírá širší obzory. Rozdílné jsou také zaměření škol. Na gymnáziu se mohou financím více věnovat než třeba na zemědělském učilišti. Na druhou stranu ještě více než na gymnáziu se financím může nebo spíše měly věnovat obchodní akademie. Ani ukončení střední školy maturitní zkouškou není všude stejně náročné. Státní maturity jsou tu až od roku 2011, takže starších hráčů v dotazování se netýkala. Kromě státní části maturit jsou však na každé škole ještě profilové

a ty si spravuje škola sama. Náročnost profilové části se tak může diametrálně lišit. Zatímco na gymnáziu se nepíše závěrečná práce, na odborných školách se zpravidla píše. Takových příkladů může být více. Vysokoškolské vzdělání má několik úrovní. V dotazníku nebylo rozlišováno, ale možná mělo. Je rozdíl, jestli dosáhnete bakalářské úrovně nebo magisterské či dokonce doktorské. Čím vyšší je úroveň vzdělání, tím více to hráče ovlivňuje a formuje.

Lokalita a velikost bydliště může mít ještě větší vliv na formování člověka než vzdělání. Ovšem i otázky na toto téma mají své nedostatky, které nebyly dostatečně ošetřeny a nepřišlo se na ně ani při pilotáži. Například otázka číslo 3: Ve kterém kraji jste strávil většinu svého života? Je sice zaměřena na eliminaci případů, že se člověk narodil například v Ústí nad Labem, ale vyrůstal v Praze. Bohužel však nejsou ošetřeny další případy. Například respondent se mohl narodit v Karlovarském kraji a žít zde do 15 let, kdy si ho vyhlédl jako posilu tým z Prahy. Hráč se chce se posunout a nabídnuté příležitosti využije a přestěhuje se do Prahy. Zde může hrát až do konce kariéry, která většinou končí kolem 40 let. Po celou dobu angažmá žije pořád v Praze. To už je většina života a respondent označí odpověď Praha. To, že předtím žil 15 let v Karlovarském kraji, už se pomocí dotazníku z této práce nikdo nedozví. Úplně totožné je to s velikostí místa bydliště. Může 15 let žít na malé vesnici a 20 let ve velkém městě a jelikož je 20 více než 15, tak označí odpověď, která odpovídá městu, a jeho vesnickou minulost nelze z dotazníku této práce zjistit.

Z celkového počtu 77 hráčů jich 49 bylo někdy součástí reprezentace a se 13 hráči se pracovalo v oblasti financí. To není nijak závratné číslo, ovšem nějaká práce tu je. Proč to číslo není vyšší, může mít několik důvodů. Jedním z nich může být fakt, že zřejmě neexistuje žádný systematický plán vzdělávání a zvyšování finanční gramotnosti hráčů na reprezentační úrovni. Každopádně trenéři se v průběhu času mění, a zvláště u mládežnických výběrů mohou mít některé trenérské štáby pocit, že by bylo vhodné hráče v tomto oboru vzdělávat.

Ani vzdělávání mezi hráčskými agenty a jejich svěřenci není v Česku nijak zvlášť běžné na rozdíl od Ameriky (Hosták, 2022), kdy se o hráče agent stará komplexně, včetně financí. V rozhovoru s Martinem Hostákem, také zaznělo, že si myslí, že více než 50 % hráčů má finanční problémy po konci kariéry. S tím nelze plně souhlasit, protože z obdržených odpovědí je jasné, že respondenti si jsou vědomi toho, že hokej nemohou hrát do konce života a mají dlouhodobé plány a odkládají si i část příjmů. Samozřejmě tohoto průzkumu se zúčastnilo „pouze“ 77 hokejistů, a tak výsledky nelze brát jako fakt. Jsou však jakýmsi protínázorem na názor Martina Hostáka z roku 2022. Stejný případ jako u otázky ohledně soutěže, kterou v sezóně 2023/24 respondent hrál, hraje i v případě agenta roli předchozí angažmá. Jak je již

v tomto odstavci zmíněno, v USA a v Kanadě se o hráče agent stará komplexně. To může hrát roli u odpovědí v dotazníku z této práce. Jelikož v něm není otázka na předchozí soutěže, ve kterých hrál, tak nelze potvrdit ani vyvrátit, zda zkušenosti s prací agenta v otázce financí je či není ze zahraničí.

Aby vše nebylo pouze negativní, tak tato práce přinesla prvotní vhled do dané problematiky. Tvoří základ, na kterém se dá stavět. Nabízí mnoho příležitostí pro další práce. Ty mohou být zaměřeny na jednotlivé aspekty, které jsou zmíněny zde v diskuzi nebo na kterýkoliv jiný aspekt obsažený v celé práci. Kromě jednotlivých částí může být práce využita jako předvýzkum a napomoci potenciálnímu následnému výzkumu.

8. ZÁVĚR

Hlavními cíli bylo zjistit, jak se mění finanční gramotnost v závislosti na úrovni soutěže, kterou daný hráč hraje, a jestli má sociální prostředí (jeho části: vzdělání, lokalita a velikost místa bydliště) vliv na finanční gramotnost. Zjistilo se, že nejsou jednoznačné důkazy o tom, že by oba parametry hrály zásadní roli v úrovni finanční gramotnosti respondentů. Ani jedna z dotazovaných skupin nijak zásadně nevynikala nad druhou. Zatímco v pravidelném odkládání peněz jsou lepší dotazovaní z Tipsport Extraligy ledního hokeje, u znalosti RPSN dopadli nejlépe respondenti z 2. ligy. Takových příkladů se najde v práci více. Respondenti z různých koutů republiky z různě velkých obcí a měst a s různým vzděláním dosahovali podobných výsledků. Na základě získaných výsledků je to pravděpodobně na každém jednotlivém hráči. Dílčí cíle byly naplněny. Zjistilo se, že v reprezentacích se alespoň pod některými trenéry finanční gramotnosti věnovalo a že někteří hráčští agenti se se svými hráči finanční otázkou zabývají. Zda jsou to čeští agenti či zahraniční práce nezjistila.

Jak je zmíněno v předchozí kapitole, studie má své nedostatky, kterých je v případě dalšího využití práce potřeba se vyvarovat. Na druhou stranu poskytuje velké množství informací, které lze využít pro další studie.

SEZNAM LITERATURY

Buriánek, J. (2017). Operacionalizace. Sociologická Encyklopedie. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Operacionalizace>

ČBA. (2019). *Finanční gramotnost Čechů 2019*. [Online]. <https://cbaonline.cz/financi-gramotnost-cechu-2019>

ČBA. (2022). *Finanční gramotnost Čechů 2022*. [Online]. <https://cbaonline.cz/financi-gramotnost-cechu-2022>

Česká spořitelna. (2024). *Debetní a kreditní karta: V čem je rozdíl a které kartě dát přednost?* [Online]. <https://www.csas.cz/cs/blog/clanky/kreditni-vs-debetni-karta-v-čem-je-rozdil-a-ktere-karte-dat-prednost>

ČNB. (2024). *Co je ukazatel RPSN?* [Online]. <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-je-ukazatel-RPSN/>

ČTK. (2019): *Dva ze tří. Za posledních pět let ubylo v Česku finančních poradců*. [Online]. <https://www.e15.cz/domaci/dva-ze-tri-za-poslednich-pet-let-ubylo-v-cesku-financnich-poradcu-1364870>

Denemark, J. (2022). Hosták řeší osobní finance hokejistů: Nestarají se a pak dělají taxikáře... *iSport.cz* <https://isport.blesk.cz/clanek/hokej/412580/hostak-resi-osobni-finance-hokejistu-nestaraji-se-a-pak-delaji-taxikare.html>

Disman, M. (2018): Šetření dotazníkové. Sociologická Encyklopedie. [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9_(MSgS))

Dvořáková, Z., Smrčka, L., a kol. (2011). Finanční vzdělávání pro střední školy. Se sbírkou řešených příkladů na CD. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. str. 12-14 https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=apa6Wys0Qy8C&oi=fnd&pg=PP2&dq=n%C3%A1rodn%C3%AD+strategie+finan%C4%8Dn%C3%ADho+vzd%C4%9B%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD&ots=2tQcR72tme&sig=yqMtlInsyhkx967vTMHwQPd78XFA&redir_esc=y#v=onepage&q=n%C3%A1rodn%C3%AD%20strategie%20finan%C4%8Dn%C3%ADho%20vzd%C4%9B%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD&f=false

Holman, R. *Ekonomie* (6.vydání). Praha: C.H.Beck

- Homola, V. (2014). *Úvod do statistiky*. [Online]. <http://homel.vsb.cz/~hom50/SLBSTATS/UST/GS02.HTM>
- Kiyosaki, R., & Lehter, S. (1997). *Bohatý táta, chudý táta*. Praha: Pragma
- MFČR. (2010). *Národní strategie finančního vzdělávání*. [Online]. <https://www.msmt.cz/file/31443/>
- MFČR. (2022). *Měření finanční gramotnost 2020*. [Online.] <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/aktuality/2020/mereni-financni-gramotnosti-2020-38802>
- MFČR. (2022). *Test finanční gramotnosti: část finanční zodpovědnost*. [Online]. <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/tipy-navody/otestujte-se/test-financni-zodpovednost>
- Orton, L. (2007). *Financial literacy: Lessons from international experience*. [Online]. https://oaresource.library.carleton.ca/cprn/48647_en.pdf
- Světnička, M. (2017). *Finanční gramotnost profesionálních sportovců*. [Bakalářská práce]. https://is.muni.cz/th/b54qg/bakalarka_svetnicka.pdf
- Šíma, J., Beranová, M., & Navrátilová, M. (2020). Financial literacy as knowledge necessary in today's globalized world. *Shs Web Of Conferences*. https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2020/02/shsconf_glob2020_05007.pdf
- Šimek, K. (2022). Sběratel titulů Adámek investuje do krypta: Peníze na účtu požívá inflace. [Online]. *iSport.cz* <https://isport.blesk.cz/clanek/hokej-tipsport-extraliga/408173/sberatel-titulu-adamek-investuje-do-krypta-penize-na-uctu-pozira-inflace.html>

SEZNAM GRAFŮ A SCHÉMÁT

Graf 1: Jakým způsobem vybírají hráči Tipsport Extraligy ledního hokeje (TELH) společnost finančního produktu, který jdou nově zařídit?

Graf 2: Dokázali hráči TELH správně vysvětlit pojmy kreditní a debetní karta?

Graf 3: Kdybyste zjistil, že nemůžete zaplatit splátku z důvodu nedostatku peněz, jak byste to řešil?

Graf 4: Věděl byste, co v souvislosti s úvěry a půjčkami znamená zkratka „RPSN“ a k čemu slouží?

Graf 5: Co uděláte, když Vám někdo předloží smlouvu k podpisu?

Graf 6: Co je inflace?

Graf 7: Jakým způsobem vybírají hráči Chance ligy společnost finančního produktu, který jdou nově zařídit?

Graf 8: Věděl byste jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

Graf 9: Kdybyste zjistil, že nemůžete zaplatit splátku z důvodu nedostatku peněz, jak byste to řešil?

Graf 10: Dokázali hráči správně vysvětlit co znamená zkratka „RPSN“ a k čemu slouží?

Graf 11: Co děláte, když Vám někdo předloží smlouvu k podpisu?

Graf 12: Co je to inflace?

Graf 13: Jakým způsobem vybírají hráči 2. ligy společnost finančního produktu, který jdou nově zařídit?

Graf 14: Věděl byste jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

Graf 15: Kdybyste zjistil, že nemůžete zaplatit splátku z důvodu nedostatku peněz, jak byste to řešil?

Graf 16: Věděl byste, co v souvislosti s úvěry a půjčkami znamená zkratka „RPSN“ a k čemu slouží?

Graf 17: Co děláte, když Vám někdo předloží smlouvu k podpisu?

Graf 18: Co je to inflace?

Schéma 1: Operacionalizace dotazování

PŘÍLOHY

Příloha 1:

Žádost pro schvalování etiky výzkumu v bakalářských a diplomových pracích vedoucím práce

	Fakulta tělesné výchovy a sportu		MOTION IS OUR PASSION
© Etická komise UK FTVS, 2024 / Verze: EK UK FTVS 1 roz			
Žádost pro schvalování etiky výzkumu v bakalářských a diplomových pracích vedoucím práce			
Pravidlovou odpověď zakroužkujte – odpovíte-li pokaždé ANO, tak sběr dat schvaluje vedoucí práce. Odpovíte-li alespoň jednou NE, není možné tento dokument využít a je třeba nechat si výzkum schválit etickou komisí (EK). Tuto žádost vyplňuje student(ka) společně s vedoucím práce.			
Nástroj sběru dat: Rozhovory	Měsíc a rok sběru dat: <u>4/2024</u>		
Název bakalářské/diplomové práce: <u>FINANČNÍ GRADIENT NA RŮZNÝCH VÝKONOVÝCH ÚROVNÍCH V LEDNÍM HOKEJI</u>			
Jméno řešitele(ky): <u>PATRICK ŠPÁČEK</u>			
Jméno vedoucí(ho) práce/katedry: <u>PhDr. TOMAŠ RUDA, Ph.D.</u>			
Výzkum je plánován primárně pro publikaci v bakalářské či diplomové práci (tj. tento dokument nemusí být přijatelný pro redakce časopisů, které vyžadují schválení výzkumu etickou komisí).	☒ ANO	☐ NE	
Rozhovor proběhne v českém jazyce v ČR na veřejném bezpečném místě, nebo online.	☒ ANO	☐ NE	
Respondenti budou dospělé osoby, které nejsou z vulnérabilních skupin (tj. svéprávné dospělé osoby, které nejsou: těhotné, ve výkonu trestu, členy menšin, křehkými seniory, osobami s mentálním či těžším zdravotním postižením, atp.).	☒ ANO	☐ NE	
Respondenti budou osloveni 1) přes sociální média, ke kterým má řešitel(ka) či vedoucí práce volný přístup, nebo 2) přes vlastní či veřejně přístupné e-mailové adresy. 3) Bude-li třeba získat kontakty na respondenty od organizace/instituce/klubu či svolení s vyvěšením oslovení účastníků na jejich sociální média, bude organizaci zaslán vedoucím práce schválený text vytvořený podle Předlohy 2.	☒ ANO	☐ NE	
Data budou shromažďována a zpracovávána v souladu s pravidly vymezenými nařízením Evropské Unie č. 2016/679 a zákonem č. 110/2019 Sb. – o zpracování osobních údajů. Při rozhovoru budou převzata pouze data: jméno, příjmení, kontakt, odpovědi na otázky, případně název organizace (tj. nebudou převzaty adresy bydliště, data narození, rodná čísla, ani další identifikátory osob). Všechna převzatá data budou bezpečně uchována na heslem zajištěném počítači v uzamčeném prostoru a budou anonymizována (smazána) či pseudonymizována (nahrazena jiným jménem/názvem) v prepisu rozhovoru a do 1 dne po odsouhlasení rozhovoru respondentem budou všechny dokumenty s osobními daty respondenta smazány (nejpozději však do 2 týdnů). E-maily od každého respondenta vymaže řešitel(ka) nejpozději do 1 dne po posledním kontaktu v rámci výzkumu. Název organizace nebude publikován, ale může být ústně zmíněn při obhajobě. Řešitel(ka) v maximální možné míře zajistí, aby získaná data nebyla zneužita.	☒ ANO	☐ NE	
Odpovědi nebudou tak specifické, aby byly přiřaditelné k určité osobě. V případě, že by respondenti zmínili svá osobní data, na základě kterých by mohli být identifikováni, tak tato data budou do 1 dne po obdržení smazána. Řešitel(ka) rozumí, že text je anonymizován/pseudonymizován, neobsahuje-li jakékoli informace, které jednotlivé či ve svém souhrnu mohou vést k identifikaci konkrétní osoby a bude dbát na to, aby jednotlivé osoby ani organizace nebyly rozpoznatelné v textu.	☒ ANO	☐ NE	
Rozhovor bude zjišťovat běžné údaje (tj. nebude zjišťovat žádné citlivé informace, např. o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filosofickém přesvědčení, členství v odborech, zdravotním stavu, o sexuálním životě/sexuální orientaci, přesné informace o financích).	☒ ANO	☐ NE	
Řešitel(ka) ani vedoucí není v rámci výzkumu ve střetu zájmů – výzkum jim nepřináší žádný benefit, jsou vzhledem k zkoumanému tématu nestranní, jejich vztah k získaným datům je neutrální (tzn. nejsou zaujati ve prospěch určitého výsledku výzkumu). Mají-li vztah k respondentům či zkoumané organizaci, tak tato skutečnost bude uvedena v práci a získaná data nebudou porovnávána s daty získanými neporovnatelným způsobem.	☒ ANO	☐ NE	
Výzkum představuje jen malé riziko, srovnatelné s riziky při běžné kancelářské práci.	☒ ANO	☐ NE	
Informovaný souhlas bude vytvořen podle Předlohy 1 a bude schválen vedoucím práce před zahájením sběru dat. Respondent(ka) ho dobrovolně podepíše dvakrát – před započítáním rozhovoru a po schválení přeepsaného rozhovoru. Publikovány budou pouze respondenty schválené rozhovory nebo jejich části. Tato vyplněná a podepsaná žádost bude vyhotovena ve 2 originálech: 1 x bude uschována v uzamčeném prostoru u vedoucí(ho) práce, spolu s podepsanými informovanými souhlasy; 1 x bude spolu s odsouhlaseným textem informovaného souhlasu (bez podpisů a jmen respondentů) přiložena jako Příloha 1 do bakalářské/diplomové práce. Předloha 2 se nepublikuje.	☒ ANO	☐ NE	
Podpis řešitele(ky): <u>Martina</u>	Vyjádření vedoucího práce: 10 x ANO = není třeba podat žádost EK		
	Podpis vedoucí(ho) práce/katedry: <u>R</u>		
UNIVERZITA KARLOVA Fakulta tělesné výchovy a sportu Jose Martího 268/31, 162 52 Praha - Veleslavin			

Příloha 2:

Rozhovor s manažerem jedné z největších finančně-poradenských společností v Česku (MAN),
Rozhovor vede Patrik Mrázek (PM)

PM: Dobrý den, my se dnes setkáváme kvůli rozhovoru na téma finanční gramotnosti. Otázka tedy je, co si myslíte o finanční gramotnosti, jak vnímáte tento termín? A jak si myslíte že na tom lidi v Česku jsou?

MAN: Tak, hele já to vezmu asi jako po takových 2 úhlech pohledu co je podle mě rozdíl finanční gramotnost. Rozdíl finanční gramotnost, taková obecná a pak je podle mě finanční gramotnost praktická. Co to znamená? To, co ten člověk jako opravdu s tím jako umí nebo chápe, protože jsou nějaký základy. Který jako lidi dneska znají, a to pro příklad může být to, že je dobrý si šetřit, že je možná někde dobrý, mít nějaký penzijní připojištění, protože to někdo řekl, že je možná dobrý mít nějaký účet, že možná jednou budou mít hypotéku. To jsou takový jako úplně za mě ty základy, že jako lidi někde uvnitř vědí, že se jich ty finance týkají, že když budu mít auto, tak nejspíš budou platit povinný ručení. Ale už jako lidi nechápou třeba podstatu těch financí jako víc do hloubky, to znamená, proč tam to povinný ručení třeba skutečně je? Proč to vůbec vzniklo? Protože podle mě všechny tyhle věci mají svoje odůvodnění úplně po selském rozumu. A je to právě třeba to, že když člověk má povinný ručení, tak to má pro to, aby se předcházelo dlouhodobým starostem, protože je velká šance, že člověk nabourá. A když nabouráš, někomu způsobíš škodu, on to po tobě bude vymáhat. Tak by bylo blbý, kdyby tady pokaždé bourače probíhaly složité soudy, takže proto se to udělalo povinný ručení. Když lidi vlastně dneska spoří, tak slyší takový to, no měl bys spořit. Ale už nikdo neříká, proč bys měl spořit a s jakým cílem? A to, že to spoření by mělo mít vždycky svoje odůvodnění. Nikdo si neodkládá peníze jen tak, prostě pro radost, ale s nějakým cílem, a to už podle mě lidi taky moc nechápou. Že když si v životě chtěj koupit 1 barák ve 30, tak by si na to měli spořit. Ale teďka otázka, jakou částku a kde si to mají spořit a kolik si jich mají naspořit. Že když si lidi chtějí v životě splnit svoje sny, prostě našetřit na nějaký dovolený, takže to je taky o tom, že si na to mají někde šetřit a trochu to naplánovat, že jo? Takže to jsou podle mě takový 2 hlavní aspekty. To, co se týká jako tý obecný gramotnosti, kde si myslím jako že lidi spíše chápou, že by peníze nějak měli řešit. Ale ta praktická, jak kde a proč, tak to si myslím, že chybí.

PM: Ano, to máte určitě pravdu, protože i z mého okolí to tak vnímám. Spousta lidí ví, že ano, ale neví proč. Což je asi ten největší problém.

MAN: Velmi často se stává takový to začnu to řešit, až bude potřeba, a to je za mě nejčastější problém, protože když bude potřeba, tak možná už bude trošku pozdě na to začít to řešit jo a připravovat se na stáří v 50. letech, protože to už je trochu potřeba, už vlastně skoro nemožný se na to pořádně připravit, protože by si člověk na nějakou rentu, kdyby člověk chtěl mít 20000 od 60 nebo od 65, tak si většinou prostě už bude muset odkládat 7 až 15000 měsíčně. A to ty lidi velmi často prostě nemají, no tu možnost, takže. To je ten fakt no. Myslím si, že by se víc jako mělo mluvit v rámci třeba i škol a všeobecně jako společnosti. O tom, proč řešit finance s někým, kdo tomu rozumí. A to by za mě byla ta klíčová jako podle mě vlastnost nebo informace. Která, když by se lidem někde vstípila, tak by to vyřešilo brutálně moc jako budoucích problémů, právě z důvodu té negramotnosti. Podle mě člověk tomu nemusí rozumět jako profesionál, aby uměl udělat si kompletní analýzu, aby si uměl udělat profesionální finanční bilanci, aby si uměl spojit veškerý dlouhodobý, krátkodobý, střednědobý cíle s investičním portfoliem. Proto kdybychom to chtěli po každým takovým, tak bychom skoro pokaždé mohli chtít, aby byl nejlepší zubař, aby byl nejlepší chiropraktik, aby si ještě sám udělal sádku, a to prostě není možný. Podle mě ta finanční gramotnost by měla být jako apelace nebo apel na to. Hele běžte to s někým řešit, protože finance jsou jedna z klíčových věcí ve vašem životě. Od financí se bude odvíjet to, jestli budete jezdit na dovolený, který chcete, jestli budete moct dětem dopřát zajímavý standard, jestli budete vychovávat děti v bytě nebo v baráku. A to všechno je podle mě jako velmi často otázka peněz a kdybyste lidem víc vstíпил ten fakt hele běžte to s někým řešit, protože se budete mít v životě lépe, tak by to za mě i zvýšilo jako ohromně tu finanční gramotnost, protože stejně tak, jako když si zaplatím toho trenéra ve fitku, tak první 3 měsíce prostě bude pro mě každý cvik skoro jako nový, ale troufnu si říct, že pokud ho budu mít rok, což je docela intenzivní práce zrovna s trenérem několikrát týdně, tak už tomu budu dost rozumět i sám. A to samý je vlastně i v tom světě financí, akorát s tím člověkem na ty finance se člověk potkává 1 za rok. Podobně jako u toho zubaře nebo doktora. Takže jako než tomu úplně porozumí, tak to třeba trvá trošku dýl než 1 rok. Každopádně takový svět financí není běh na 2, na 3 roky, ale třeba na 30–40 let. Je to na celý život, takže tam není úplně kam spěchat. Ale rozhodně se tím zvýší ta gramotnost, která se podle mě by pak mohla skvěle předávat z generace na generaci. Prostě, když bude mít rodina několik let poradce, který jim pomůže vybudovat majetek, něčeho dosáhnout a pak vlastně svým dětem předají naspořené peníze nebo prostě s nějakým dědictvím, co pak nastane, a tak a budou to řádově miliony korun. Tak jako já, když bych svým dětem předával 3 miliony, tak jim neřeknu. Tady máš 3 miliony a dělej si s tím, co chceš. Ale řeknu jim, tady máš 3 miliony k tomu tě tady předávám svého poradce, který to se mnou 30, 40 let v životě řešil a on ti řekne co s tím máš dělat. A zase by se

tím brutálně zvýšila finanční gramotnost a lidi by vlastně chápali ten pojem toho, jak ty peníze slouží. A co pro nás můžou znamenat? Že to není jenom prostředek na utrácení. Ale že to může být i prostředek pro stabilitu, bezpečí, možnosti správného rozhodování a že na konci dne vlastně v České republice, a to bych řekl zase, že je důkaz finanční nigramotnosti, lidi vůbec netuší, že peníze můžou pracovat pro ně. Všichni chodí do práce, aby vydělávali peníze, ale není vůbec normální, aby se dneska bavilo o tom, že peníze můžou pracovat pro tebe, pro ty lidi. Pokud si jich dostatečně dost naspoří. A to je zase důvod, proč jim chybí pak motivace vůbec nad těma penězma takhle přemýšlet a není divu, když ani nevěděl, že něco takového existuje.

PM: Já Vám moc děkuji. Vaše vnímání tohoto tématu je super a dává to ohromný smysl. To, jak všechno na sebe navazuje, a i ty příklady byly skvělé. Na shledanou.

MAN: Na shledanou

Příloha 3:

Dotazník využitý ke sběru dat

Dobrý den,

jmenuji se Patrik Mrázek a jsem studentem 4. ročníku bakalářského studia Fakulty tělesné výchovy a sportu. Tímto se na Vás obracím s žádostí o vyplnění dotazníkového šetření, které bude sloužit jako podklad pro mou bakalářskou práci na téma:

Finanční gramotnost na různých výkonnostních úrovních v ledním hokeji.

Cílem šetření je zjistit úroveň finanční gramotnosti plnoletých českých hokejistů na různých výkonnostních úrovních. V Česku je nejnižší ligou 2 liga. Hráč může působit nejen v Česku, ale i v zahraničí. Zároveň se průzkumu mohou zúčastnit i neaktivní hráči, tedy hráči, kteří v sezóně 2023/2024 již nefigurují na žádné soupisce. V dotazníku narazíte na otázky z různých okruhů, které prověří vaše finanční znalosti. Vyplnění Vám zabere přibližně 15–20 minut. Získaná data budou zpracována, publikována a uchována v anonymní podobě, budou využita pro výzkum na UK FTVS a ochráněna před jiným užitím.

Vyplněním a odevzdáním ankety potvrzujete, že dobrovolně souhlasíte se svojí účastí v tomto průzkumu, o kterém jste byl informován, jakož i o právu odmítnout účast nebo svůj souhlas kdykoli odvolat bez represí, a to písemně Etické komisi UK FTVS.

Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Kolik je vám let?
 - a. 18–20 let
 - b. 21–25 let
 - c. 26–30 let
 - d. 31–35 let
 - e. 36–40 let
 - f. Více než 40 let

2. Jaká je velikost místa bydliště, ve kterém jste trávil většinu svého života, v závislosti na počtu obyvatel?
- Do 3 000 obyvatel
 - 3 001–15 000 obyvatel
 - 15 001–100 000 obyvatel
 - 100 001– 1 000 000 obyvatel
 - Nad 1 000 000 obyvatel
3. Ve kterém kraji jste strávil většinu svého života?
- Praha
 - Středočeský kraj
 - Královéhradecký kraj
 - Pardubický kraj
 - Olomoucký kraj
 - Moravskoslezský kraj
 - Zlínský kraj
 - Jihomoravský kraj
 - Kraj Vysočina
 - Jihočeský kraj
 - Plzeňský kraj
 - Karlovarský kraj
 - Ústecký kraj
 - Liberecký kraj
 - jiné:
4. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- Základní
 - SŠ bez maturity
 - SŠ s maturitou
 - VŠ

5. Jaký je váš čistý měsíční příjem?
- Do 50 000 Kč
 - 50 001–100 000 Kč
 - 100 001–150 000 Kč
 - 150 001–200 000 Kč
 - 200 001–500 000 Kč
 - Více než 500 000 Kč
6. Jste stále aktivním hráčem? (Aktivní hráč = hráč, který je v současnosti registrovaným hráčem pro sezónu 2023/2024 a je zařazen na soupisku týmu.)
- Aktivní
 - Neaktivní
7. Soutěž, ve které váš klub působí/v případě neaktivního hráče, poslední soutěž, ve které jste působil:
2. liga
 1. liga/ WSM liga /Chance liga
 - Tipsport Extraliga
 - Tipos Extraliga (Slovensko)
 - SHL (Švédsko)
 - Liiga (Finsko)
 - DEL (Německo)
 - IHL (Rakousko, Slovinsko, Maďarsko, Itálie)
 - KHL (Rusko)
 - NHL (USA, Kanada)
 - Jiné:
8. Byl jste někdy součástí reprezentace? Ať už mládežnické nebo seniorské.
- Ano
 - Ne
9. Pokud ANO, pracovalo se s vámi ohledně financí (v případě, že jste na předchozí otázku odpověděl NE, neodpovídejte)?
- Ano
 - Ne
10. Máte/měl jste svého agenta?
- Ano
 - Ne

11. Pokud ANO, řeší/řešil s vámi, jak nakládat s financemi (v případě, že jste na předchozí otázku odpověděl NE, neodpovídejte)?
- Ano
 - Ne
12. Děláte některou z následujících činností pro sebe nebo Vaši domácnost? (možnost více odpovědí)
- Nastavujete si trvalé příkazy pro pravidelné výdaje
 - Používáte bankovní aplikace ke sledování Vašich výdajů
 - Plán hospodaření s příjmy a výdaji (rozpočet)
 - Poznamenáváte si, které platby se blíží, abyste na ně nezapomněli
 - Peníze pro placení účtů vedete odděleně od každodenních výdajů
 - Zaznamenáváte si své výdaje
13. Které z následujících tvrzení nejlépe odpovídá vašemu chování? (možnost více odpovědí)
- Účty platím včas
 - Peníze jsou od toho, aby se utráceli
 - Raději žiju dneškem, nežli myslím na zítřek
 - Mám dlouhodobé finanční cíle, které se snažím naplnit
 - Před tím, než si něco koupím, pečlivě zvážím, zdali na to mám
14. Máte přehled o penězích, které máte momentálně k dispozici v hotovosti a na účtu?
- O výši svých prostředků se nezajímám
 - Stav účtu sleduji na měsíčních výpisech
 - Stav účtu mě zajímá pouze tehdy, pokud plánuji větší výdaje
 - Poměrně přesně vím, kolik mám průběžně v hotovosti i na účtech
15. Pokud byste se dostal do situace, že by Váš příjem zcela nepokrýval Vaše životní náklady, víte, co byste dělal? (možnost více odpovědí)
- Vybrání úspor
 - Využití kreditky
 - Přečerpání účtu
 - Další práce
 - Omezení výdajů
 - Prodej něčeho
 - Zastavení něčeho
 - Placení se zpožděním

- i. Neplacení
 - j. Půjčka od rodiny
 - k. Půjčka od spoluhráčů
 - l. Úvěr od banky či záložny
16. Ukládáte pravidelně část svých příjmů stranou jako rezervu pro případ ztráty příjmu nebo nutnosti mimořádných výdajů (jakákoliv věc např. do výše vašeho měsíčního příjmu)?
- a. Ano
 - b. Ne
17. Pokud ANO, jakým způsobem? (možnost více odpovědí)
- a. Běžný účet
 - b. Spořicí účet
 - c. Životní pojištění
 - d. Doma do obálky
 - e. Stavební spoření
 - f. Penzijní připojištění
 - g. Vkladní knížka
 - h. Jiné
18. Které finanční produkty aktivně využíváte? (možnost více odpovědí)
- a. Běžný účet
 - b. Penz. přípoj. /důchod. spoření
 - c. Pojištění – životní/neživotní
 - d. Spořicí účet
 - e. Termínovaný vklad
 - f. Kreditní karta
 - g. Debetní karta
 - h. Hypotéční úvěr
 - i. Investice do akcií
 - j. Investice do dluhopisů
 - k. Nezajištěný úvěr
 - l. Předplacená karta
 - m. Účet u mobilního operátora
 - n. Americká hypotéka
 - o. Operativní leasing

- p. Kolektivní investování
 - q. Virtuální měny a/nebo tokeny
19. Jakým způsobem vybíráte společnost finančního produktu, který jdete nově zařídit?
- a. Specializované produktové srovnání
 - b. Doporučení od nezávislého finančního poradce
 - c. Informace z reklamy
 - d. Doporučení od přátel
 - e. Doporučení od rodiny
 - f. Informace od zaměstnanců banky
 - g. Vzdálenost společnosti od bydliště nebo zaměstnání
 - h. Další zdroj informací
20. Věděl byste, jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní platební kartou?
- a. Ano
 - b. Ne
21. Kreditní karta je:
- a. Volná odpověď
22. Debetní karta je:
- a. Volná odpověď
23. Představte si, že nemáte dostatek peněz na nákup vánočních dárků. Situaci můžete vyřešit úvěrem, který budete splácet během celého následujícího roku. Za dárky tak nakonec zaplatíte o 20 % více, než kolik by stály bez půjčky. Jak se zachováte?
- a. Úvěr bych si vzal jen v případě, pokud by příliš nezatížil mé finance
 - b. Úvěr bych si vzal, i kdyby byla výše splátek na hraně mých finančních možností
 - c. Hledal bych jiné možnosti, jak nákup dárků financovat, aniž bych se zadlužil
24. Kdybyste zjistil(a), že nemůžete zaplatit splátku z důvodu nedostatku peněz, jak byste to řešil?
- a. Odložení platby
 - b. Půjčka
 - c. Co nejrychleji dluh doplatit
 - d. Dohoda, co dělat, jak postupovat
 - e. Nic, neplacení
 - f. Jiné:

25. Stalo se Vám v posledních 12 měsících, že jste se dostal do situace, že jste nezaplatil včas nějakou splátku či pravidelnou platbu?
- Ano
 - Ne
26. Věděl byste, co v souvislosti s úvěry a půjčkami znamená zkratka „RPSN“ a k čemu slouží?
- Ano
 - Ne
27. Pokud ANO, stručně popište, o co se jedná.
- Volná odpověď
28. Popište, jak každý výrok vystihuje Vaši situaci nebo pocity. Popisuje ji úplně, velmi dobře, přibližně, velmi málo nebo vůbec?
- Zachovám se čestně, i když bych na tom měl tratit
 - Pro investory je důležitější vybrat si společnosti, které mají zisk, než usilující o menší dopad na ŽP
 - Věřím, že se ke mně poskytovatelé finančních služeb chovají férově
 - Vzhledem k mé finanční situaci mám pocit, že nikdy nebudu mít v životě věci, které chci
 - Obávám se, že mi v budoucnu peníze nevystačí
 - Raději žiju dneškem, nežli myslím na zítřek
 - Mám sklon ignorovat, co je psáno malým písmem, dokud se něco nestane
 - Pokud bych v obchodě dostal vráceno víc, než bych měl, nejspíš bych si peníze ponechal
 - S penězi sotva vycházím
 - Když mám pocit, že nemám dost peněz, tak si občas koupím los
29. Co děláte, když Vám někdo předloží smlouvu k podpisu (z banky, za platby telekomunikace a energií, smlouvy nemovitostí, ...)?
- Smlouvu podepisuji i bez jejího přečtení
 - Smlouvu si před podpisem alespoň letmo přečtu
 - Smlouvu nepodepisuji hned a bez rozmyslu

30. Komu byste dal své přihlašovací údaje do elektronického bankovníctví? (možnost více odpovědí)
- Blízký kamarád, požádá-li o ně v nouzi přes sociální síť
 - Zaměstnanec banky nebo finanční poradce
 - Blízká osoba, např. manžel/manželka
 - Kolega z práce, pokud by se jednalo o firemní účet
 - Nikomu
31. Co je inflace?
- Inflace je obvykle chápána jako všeobecný růst cenové hladiny v čase. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje (Holman, nedatováno).
 - Inflace je obvykle chápána jako všeobecný pokles cenové hladiny v čase. Jde o posílení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje.
 - Inflace je obvykle chápána jako všeobecný růst cenové hladiny v čase. Jde o posílení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje.
 - Inflace je obvykle chápána jako všeobecný pokles cenové hladiny v čase. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje.
32. Představte si, že máte problémy se splácením závazků. Půjдете se o své finanční situaci poradit s odborníkem
- Ano
 - Ne
 - Nevím
33. Ve který okamžik byste se rozhodl si nechat poradit?
- Ihned po zjištění finanční těžkosti
 - Po prodlení se splátkou
 - Po upomínkách od věřitelů
 - Po exekuci (MFČR, 2022)